

asylstafetten

hantverk crafts / politik politics

	2	3
	Introduction	Introduktion
	<hr/>	
Mahmoud Keshavarz	12 Unçræft: "The Unqualified", "The Illegal" and the Making Practices of Roma	13 Unçræft: "Den okvalificerade", "den illegala" och romers hantverkande
	<hr/>	
Maria Svensson	28 Preparing for a Protest	29 Förberedelse inför en protest
	<hr/>	
Abbas Ahmadi, Ali Ahmadi, Frida Hållander, Gabriella Jakobsson, Nm.Sai, Linda Persson, Veronica Petersson, Kajsa Hjortstam, Miro Sazdic, Otto von Busch	36 How did Asylstafetten Craft Politics? – an offline conversation	37 Hur skapade Asylstafetten politik? – en offline-konversation
	<hr/>	
Christina Zetterlund	100 "To Make Makes One Think"	101 "Att skapa får oss att tänka"

Introduction

Sometime in fall 2012, an asylum seeker expressed his anger about his situation, having been being in Europe for almost six years without any possibility of establishing a life or having access to basic human rights. He had an idea to transform this anger into something productive:

Together with some other asylum seekers, he wanted to walk from Malmö to Stockholm to discuss and demand a better migration policy in Sweden. They wanted to narrate their stories of migration and the asylum process along the way and demand that these stories should be listened to and taken seriously. Like many other initiatives and actions in history of political change, this started with a form of disappointment or anger towards what has been going on for a long time in Europe in terms of illegalizing, criminalizing and detaining migrants, asylum seekers and refugees, reproducing a cruel mechanism that pushes people into violent situations such as undocumentedness where one has no legal rights to education, work, healthcare and police protection.

This idea turned into a massive protest, a long walk that took 34 days, covering 734 KM, involving lots of people, sometimes up to a couple of hundreds, sometimes around thirty. It brought with itself speeches, discussions, crafting workshops, interviews, dance, and gatherings. It created various publics in each stop that it made. It also received a lot of media attention both on a local and national level. At the same time, it received xenophobic reactions on the

Introduktion

Någon gång under hösten 2012, uttryckte en asylsökande ung person ilska över sin livssituation, efter att ha varit i Europa i nästan sex års tid utan någon möjlighet att etablera ett liv eller ha tillgång till grundläggande mänskliga rättigheter. Han hade en idé om att omvandla sin ilska till något produktivt:

Tillsammans med andra asylsökande ville han vandra från Malmö till Stockholm för att diskutera och kräva en bättre svensk migrationspolitik. Längs med vägen ville de berätta sina historier om livet på flykt och om sina erfarenheter av asylprocessen för att kräva att historierna blev hörda och togs på allvar. Som många andra initiativ och aktioner i historien av politisk förändring, så grundade det sig i besvikelse och ilska över vad som har pågått under en lång tid i Europa i form av illegalisering, kriminalisering och fängslande av migranter, asylsökande och flyktingar. En reproduktion av en hemsk mekanism som tvingar människor in i våldsamma situationer som papperslöshet, där en inte har några legala rättigheter till utbildning, arbete, hälsovård och polisärt skydd.

Idén växte till en massiv protest, en 34 dagar lång vandring, som täckte 734 km och som engagerade många – ibland upp till flera hundra människor, ibland runt 30 personer. Vandrigen förde med sig tal, diskussioner, hantverks-workshops, intervjuer, dans och möten. På varje plats vandrigen passerade skapade den olika sammankomster mellan människor. Protesten fick även

Internet and along the way.

Like many other political mobilisations, “Asylstafetten from Malmö to Stockholm for a Humane Migration Policy” entailed joy, success, sorrow, disappointment, anger, happiness and failures. One can continue to understand and unfold other parts and tangles within such initiative by looking at moments, things and performances, as well as events and encounters. Through this, one can see how these have been formed and how they can take new directions that, for many reasons, could not be taken during the walk. One of the reasons that prevent such potential unfolding is the spectacle of marching. Today, the spectacle of protest has become central to many forms of protest around the world. This has made it almost impossible to unfold and understand all other forms of knowledge that are produced during such communal actions, gatherings and publics. This brings up a necessity to narrate and write a history beyond the representative and spectacular image of protest in social media; a necessity that is grounded in the polemic of unequally redistributed spaces, time, accounts and agency within such contingent and urgent uprisings. In Asylstafetten, various forms of knowledge came together, from cooking practices to walking skills, from way-finding and communication with local actors to the making of flags, chairs, banners and artefacts. But as previously mentioned, the spectacle of protest did not and could not grasp all other heterogeneous forms of knowledge that appeared and potentially disappeared. This publication tries to narrate and create history about the act of making things during Asylstafetten, one that is so central to mobilization but

stor uppmärksamhet av både lokal och nationell media, samtidigt som en del xenofobiska reaktioner uttrycktes på Internet och längs vägen.

Liksom många andra politiska mobilstationer så medförde ”Asylstafetten från Malmö till Stockholm för en human flyktingpolitik” glädje, framgång, sorg, besvikelse, ilska, lycka och misslyckande. Vi kan försöka förstå, veckla ut och lösa upp knutar inom ett sådant här initiativ genom att se på hur tillfällena, saker och föreställningar, event och möten formades. På så sätt kan vi se hur de kan fortsätta i nya riktningar som av olika anledningar inte var möjliga under vandringen. En av orsakerna som förhindrar sådan potentiell utveckling är vandrandets skådespel. Idag har protestens skådespel kommit att bli centralt för många former av motstånd världen över. Det här har gjort det närmast omöjligt att identifiera och förstå alla andra former av kunskap som produceras under liknande gemensamma aktioner, sammankomster och rörelser. Det här belyser behovet av att berätta och etablera historia bortom den representativa och spektakulära bilden av protester i sociala medier; ett behov som grundas i polemiken av den ojämlika fördelningen av platser, tid, förmåner och inflytande under sådana plötsliga och angelägna uppror. I Asylstafetten samverkade olika former av kunskap – från matlagning till vandring, från kartläsning och kommunikation med lokala aktörer till skapandet av flaggor, stolar, banderoller och konstverk. Men som tidigare nämnts, kunde skådespelet av protesten inte greppa alla andra heterogena former av kunskap som uppstod och potentiellt försvann. Den här publikationen försöker berätta och skapa historia kring

often out of political discussion since making tends to appear only as a matter of logistics.

One practice of Asylstafetten was crafting and the making of things before and during the walk, in which the workshops worked as a stage. One question is how this has been linked to the idea of wandering, of walking, of encountering and of disturbing territory that belong to a few established and recognized inhabiting citizens. Moreover, how is the making and crafting of things a political act? Do such practices make any sense within a political march or not? Are they not only a sort of mere entertainment, a form of aestheticizing and decorating, and a form of ornamentation of demonstration? Is the act of making political to the same degree as the acts of walking and marching? Can making be a march itself? How?

The idea of crafting workshops came from the Roma practices of crafting and arose in one of the meetings when organising Asylstafetten. Roma crafts have historically been categorized as a form of “illegal making”, “illicit trading” or “illegal trading”. Not belonging to any nation-state, Roma crafts have traditionally been used as a means for detaining Roma groups in various instances since they are material evidence of the engagement of Roma groups with violations of the law and the economy of a nation. Roma crafts have rarely been discussed and unfolded as a form of critical engagement that arises from a deterritorial position beyond national crafting practices and strategies; national crafting practices that today play an important role in cultural policies of racist and xenophobic parties as a way of preserving one’s national culture.

Through the making and crafting of things, we hoped

skapandeprocessen under Asylstafetten, något som är så centralt inom mobilisering men som ofta försvinner i den politiska diskussionen då skapande tenderar att endast ses som en del av logistiken.

En del av Asylstafetten var skapandet före och under vandringen, där hantverks-workshopparna symboliserade och agerade scen för detta. Då blir en viktig fråga hur detta länkas till idén om att vandra, om att mötas, och om att inta territorium som endast tillhör ett fåtal etablerade och erkända medborgare. Dessutom, hur är skapandet och hantverket en politisk handling? Är dessa praktiker rimliga inom en politisk vandring eller inte? Är de inte endast en slags underhållning, ett sätt att estetisera eller dekorera, en form av ornamentering av en demonstration? Är den skapande handlingen politisk i samma utsträckning som att vandra och marschera? Kan skapandet vara en vandring i sig? Hur?

Idén om att hålla hantverks-workshop kom från historien av Romskt hantverk och lyftes under ett av planeringsmötena inför Asylstafetten. Romskt hantverk har historiskt blivit kategoriserat som en form av ”illegalt skapande”, ”olaglig handel”, eller ”illegal handel”. Eftersom det inte har tillhört en nationalstat har deras hantverk traditionellt använts som ett sätt att frihetsberöva Romska grupper genom olika insatser då det varit ett materiellt bevis på gruppens inblandning i olagliga handlingar och brott mot en nations ekonomi. Romskt hantverk har sällan diskuterats och undersökts som en form av kritiskt engagemang som sprungit ur en icke-territoriell position bortom nationellt hantverksutövande. Nationellt hantverk kan idag spela en viktig roll i rasistiska och xenofobiska

to open a space for discussion about racism, migration and politics. We further hoped for possibilities of selling these crafts in order to collect money for the march, generating an alternative and nomadic economy. The first aim was achieved even though we are not sure about the effect the discussions have had. However, the selling of crafts did not take place due to practical and logistical matters.

In this publication we would like to share, both as editors and having been part of organising the march, our attempts to understand the necessity, advantage and disadvantages of the act of making, crafting and manipulation of materiality of the status quo; making things as a political matter. We would also like to understand how the making of things and the intervention in materiality can take other shapes outside of art and craft institutions, outside of the cultural sectors of municipalities and integration projects, outside of the so-called professions and disciplines of craft, design and art. We would like to understand and discuss matters that come from illegal, unrecognized, unknown and silent practices; from “outsiders” who walk out in forests, on streets, highways, alleys, farms and lands, who make things and seek other ways of being, other ways of habitation while “we” are sitting in our “home” seeking comfort in the very being and materiality of our own inhabitation.

Mahmoud Keshavarz & Maria Svensson
Malmö, January 2014

partiers kulturpolitik genom att lyftas fram i syfte att bevara en ”nations kultur”.

Genom skapandet och tillverkandet av saker, hoppades vi kunna öppna upp ett rum för diskussion kring rasism, migration och politik. Vi hoppades även på en möjlighet att sälja hantverken för att samla in pengar till vandrigen, och på så sätt skapa en alternativ och nomadisk ekonomi. Det första målet uppnåddes, även om vi inte vet vilken effekt dessa diskussioner har haft. Men försäljandet av hantverken genomfördes inte på grund av praktiska och logistiska omständigheter.

I den här publikationen vill vi både som redigerare och delaktiga i planeringen av Asylstafetten dela med oss av vårt försök att förstå behovet av skapande, hantverkande och ombildning av statisk materialitet – skapandet som en politisk handling, och förstå dess fördelar och nackdelar. Vi vill även förstå hur skapandet av saker och interventionen i materialitet kan inta andra skepnader utanför konst- och hantverksinstitutioner, utanför de så kallade professionerna och hantverks-, design- och konstdisciplinerna. Vi vill förstå och diskutera ämnen som kommer ur illegala, icke erkända, okända och tysta praktiker, från dem som befinner sig utanför, dem som går genom skogar, gator, längs motorvägar, gränder, gårdar och fält, som skapar och söker nya sätt att existera och andra sätt att leva, medan ”vi” sitter i våra ”hem” och söker trygghet i själva existensen och materialiteten av vårt boende.

Mahmoud Keshavarz & Maria Svensson
Malmö, Januari 2014

Un-cræft:
"The Unqualified", "The Illegal"
and the Making Practices of Roma

Mahmoud Keshavarz

I. The Unqualified

unqualified, adj.

1. *Not qualified or fitted; not having the necessary qualifications*
2. *Not endowed with specific qualities.*
3. *Not modified, limited, or restricted.*¹

According to the Oxford English Dictionary, the prefix of un- has been used widely in old English and other Germanic languages not only to express negation or lack but also reversal and deprivation. Today, most of these older formations or usages of un- have disappeared from the English language and un-, as in un-qualified, is used broadly in accordance with the two essential meanings mentioned above: the un-qualified lack something, whether as an external thing or as an internal aspect of themselves, but "unqualified" also means that which has not been "modified, limited or restricted". The "unqualified" is that—or is those who—are outside the order of qualification; who do not belong within the qualified order of settled culture. At first glance then un- is a prefix, an attribution that cuts and divides things into two, making a binary between the ways things are or persons are, and the ways they should be according to the qualifying norms and values of society.

But this means that Un- is not simply a matter of a prefix

1. "un'qualified, adj." OED Online. Oxford University Press, January 2014. Web. 20 January 2014.

Un-cræft:
"Den okvalificerade", "den illegala"
och romers hantverkande

Mahmoud Keshavarz

I. Den okvalificerade

1. *Ej kvalificerad eller lämplig; har inte de nödvändiga kvalifikationerna*
2. *Ej utrustad med specifika kvalitéer*
3. *Ej modifierad, inskränkt, eller begränsad.*¹

Enligt Oxfords engelska lexikon, har prefixet "un-" (svenska: o-/icke-) använts i fornengelska och andra germanska språk inte enbart för att ge uttryck för en motsats eller avsaknad, men också för omkastning och deprivation. Idag har de flesta av dessa äldre former och användandet av "un-" (o-/icke-) försvunnit från det engelska språket och "un-" (o-/icke-), som i "un-qualified" (okvalificerad) används främst i enlighet med de två essentiella betydelseerna som nämns ovan: den okvalificerade saknar något, något externt eller internt, men "okvalificerad" betyder också det som inte har blivit "modifierat, inskränkt eller begränsat". "Okvalificerad" syftar på det eller dem som befinner sig utanför kvalifikationens ordning; de som inte tillhör den etablerade kulturen. Vid första anblick är "un-" (o-/icke-) alltså ett prefix, ett attribut som bryter och delar saker i två, och skapar ett binärt förhållande mellan hur människor och ting är och hur de borde vara utifrån samhällets kvalificerande normer och värderingar.

1. "un'qualified, adj." OED Online. Oxford University Press, January 2014. Web. 20 January 2014.

to extend the function of a term but also a categorising tool, a productive instrument which recognises, and identifies, and then helps produce and manage groups within populations. "Uncommitted population in Kunduz in Afghanistan who do not show up in community activities set by American army"; "Unruly miners in the UK who do not get back to their work but continue to strike and cause to damage the national economy"; "Undocumented migrants and workers in the EU who do not go back to their homes and continue to reside within our territories and abuse our welfare systems"; are a few examples of production of certain populations by the insertion of un-. In truth, they are the products of global economic and socio-political structures, but they become subjects of management in public discourse through such naming. It's the un- that gives us the possibility to be terrified of such groups and populations.

But what is this un- that divides; which pushes some to the outside whilst by implication sealing the inside against this "un-" population? It cannot only be a negative act of naming persons in order to manage a population, or violence on the side of certain groups in order to define others as worthless, dangerous, threatening and wasted. Those who are called, portrayed and recognized with an attribution of un-, are said to lack something that society praises as values and norms. But at the same time they "possess" something as well, they carry a form of radical incompetence or un-qualification, which in itself can be understood as a qualification. Jaques Rancière put it succinctly in 2007: to be labelled "un"- is "the qualification of those who have no other qualifications than the fact of having no qualification for governing or being governed."² So the "un-" possesses the quality of being outside governance. This connects to the older meaning of un-, when it was used as prefix expressing reversal. The unqualified have at least one qualification that others may not have: the qualification of not having any qualification,

2. Rancière, Jacques. "What does it Mean to be Un?" Continuum 21.4 (2007): 559-69.

Men det här betyder att "un-"(o-/icke-) inte enbart är ett prefix som används i syfte att utöka en terms funktion, utan är också ett verktyg för kategorisering; ett effektivt instrument som känner igen, identifierar, och hjälper till att producera och hantera olika grupper inom en befolkning. "Uncommitted population in Kunduz in Afghanistan who do not show up in community activities set by American army"², "Unruly miners in the UK who do not get back to their work but continue to strike and cause damage to the national economy"³, "Undocumented migrants and workers in the EU who do not go back to their homes and continue to reside within our territories and abuse our welfare systems"⁴, är några exempel på särskilda grupper som är produkter av "un-"(o-/icke-). I själva verket är de ett resultat av globala ekonomiska och socio-politiska strukturer, men genom denna benämning blir de i den allmänna diskursen även till ett subjekt för hantering. Det är "un-"(o-/icke-) som gör att en rädsla för sådana grupper kan framstå som rimlig.

Men vad är det i detta "un-"(o-/icke-) som splittrar; som skjuter vissa till utkanten och genom detta sluter insidan från denna "un-" (o-/icke-) befolkning? Det kan inte enbart vara ett negativt benämning i syfte att hantera en grupp, eller ett sätt för vissa grupper att våldföra sig på andra genom att definiera dem som värdelösa, farliga och hotfulla. De som kallas, porträtteras och identifieras med attributet "un-"(o-/icke-), påstås sakna något som samhället upplyfter i form av värderingar och normer. Men samtidigt "äger" de även något, de bär på en sorts radikal icke-kvalificering eller obehörighet, vilken i sig kan förstås som en kvalifikation eller behörighet. Jaques Rancière uttryckte det kortfattat år 2007: att bli betecknad som "un-" (o-/icke-) "är kvalifikationen hos dem som inte

2. Oengagerade invånare i Kunduz i Afghanistan som inte deltar i de gemensamma aktiviteter den amerikanska armén håller i.

3. Upproriska gruvarbetare i Storbritannien som inte går tillbaka till sitt arbete utan fortsätter strejka och orsaka nationell ekonomisk skada.

4. Papperslösa migranter och arbetare i EU som inte återvänder till sina hem utan fortsätter att vistas inom våra territorier och missbruka våra välfärdssystem.

but therefore also the quality of being outside the realm and order of (social and political) qualification. This might give us the possibility of reversing and re-distributing all sets of qualifications, acknowledging breaks in figurations of power and declaring these openings as a political practice and consequently forming spaces for manifestation of various un-qualifications. Un-s categorize, suppress and exclude, but also point out to tensions, frictions or gaps that have been concealed by them.

II. The Illegal

Undocumented migrants or illegals in the rhetoric of authorities are presented as unqualified individuals who are unworthy to be protected by law, democracy and human and civil rights. Once illegal, they lose all their rights to politics and become subject to misrepresentation, surveillance, detention and deportation. The absence of illegals from the political sphere, however, forms moral panics in society. Here, we are constantly informed by "experts", mass media and authorities using statistics, diagnoses and prognoses about a group of unruly, unlawful, undocumented migrants who are portrayed as a danger to society.

As Khosravi writes: "With a view to protecting the welfare, social wellbeing and ethical values and norms of society, such individuals are placed under surveillance, locked up and deported. In this context, the deportation of every undocumented immigrant (anti-citizen) is seen by the officers at the Migration Board as a victory worth celebrating with champagne".³

The concept of illegality as a product of legality, undocumentedness as a product of documentedness and un- as a designation instrument in order to make things less worthy are not always to be defined in relation to what is established and presented as proper, normal and natural. Illegality, undocumentedness and un- are effective forces that have possibilities to fly out of regimes

3. Khosravi, Shahram. 'Illegal' Traveller: An Auto-Ethnography of Borders. Palgrave Macmillan, 2010, p.118

har några andra kvalifikationer än avsaknaden av en kvalifikation för att styra eller att styras."⁵ Därmed innehar "un-" kvalifikationen att befinna sig utanför styrning. Detta anknyter till den tidigare betydelsen av "un-"(o-/icke-), då det användes som ett prefix för att ge uttryck för omvändning. De okvalificerade har åtminstone en kvalifikation som andra inte kan ha: kvalifikationen att inte ha någon kvalifikation, och därmed även egenskapen av att befinna sig utanför väldet och ordningen av (sociala och politiska) kvalifikationer. Det här kan ge oss möjlighet att kasta om och omfördela alla typer av kvalifikationer, och synliggöra sprickor i maktformationer och tillkännage dessa öppningar som en politisk praktik som kan skapa utrymme för olika uttryck av icke-kvalificering. "Un-"(o-/icke-) kategoriserar, förtrycker och exkluderar, men åskådliggör också spänningar, friktioner eller avstånd som har dolts av dem.

II. Den Illegala

Papperslösa migranter eller illegala, presenteras i myndigheternas retorik som okvalificerade individer som är ovärdiga att skyddas av lagen, demokratin och de mänskliga och medborgerliga rättigheterna. När de blir illegala, förlorar de samtliga politiska rättigheter och utsätts för felrepresentation, övervakning, arrestering och deportation. Avsaknad av illegala i den politiska sfären skapar moralpanik i samhället. Genom statistik, diagnoser och prognoser är vi ständigt informerade av "experter", massmedia och auktoriteter om upproriska grupper - olagliga, papperslösa migranter som framställs som en fara för samhället.

Som Khosravi skriver: "Med en uppfattning av att skydda välfärden, socialt välmående och etiska värderingar och normer i samhället, blir sådana individer placerade under övervakning, inlästa och deporterade. I den här kontexten ser tjänstemännen på Migrationsverket varje deportation av en papperslös immigrant (anti-

5. Rancière, Jacques. "What does it Mean to be Un?" Continuum 21.4 (2007): 559-69; "is the qualification of those who have no other qualifications than the fact of having no qualification for governing or being governed."

of identification and representation. The illegal person points to the absurdity of law and law making practices by un-concealing the breaks and gaps in the apparently well-functioning body of a state, a people and a nation.

III. Uncræft

In his historical study of Swedish migration policies, Tomas Hammar shows how in different situations such as war, economic crises and other geo-political changes in the region, various categories of non-Swedes have been detained and deported. For example, Hammar tells us about a Russian Jew shoemaker who, in 1918 was deported after six years in the country because he "was a bad craftsman, he drank and he had a wife who was a beggar". Another Russian Jew salesman was deported in 1918 as well after eleven years in Sweden because he was accused of "engaging in illicit trading and for having venereal diseases".⁴ These are only a few victims of the consequences of the 1914 Deportation Act, which a few years later gave the Swedish government explicit powers to exercise "surveillance of foreign nationals in the realm" and remove unwanted foreigners by either denying them residence permits or through deportation.

In his *Theses on the Philosophy of History*⁵ Walter Benjamin argues that we do not necessarily experience history when we are engaged with things, but that we become historical subjects when we engage with the wastes of culture and language and the refuse of progress and civilizations. What is particularly interesting in terms of mentioned deportations are the practices of these who are presented in official documents as a "bad craftsman" or an "illicit trader".

Referring to the Oxford Dictionary once again, one formation of

4. Hammar, Tomas. "Sverige åt Svenskarna = Sweden for the Swedes: Invandringspolitik, utlänningskontroll Och asylrätt 1900-1932." förf, 1964. cited in Jansson, Sofi. *Sweden and its Historical Productions of Migrant Detainabilities*. Malmö högskola/Kultur och samhälle, 2013.

5. Benjamin, Walter, "Theses on the philosophy of history" in *Illuminations*, Fontana/Collins, London, 1973

medborgare) som en seger värd att fira med champagne."⁶

Begreppet illegalitet som en produkt av legalitet, papperslöshet som en produkt av att ha papper och "un-"(o-/icke-) som ett betecknande instrument i syfte att förminska vissa personers värde, kan inte alltid definieras i relation till vad som är etablerat och presenterat som korrekt, normalt och neutralt. Illegalitet, papperslöshet och "un-"(o-/icke-) är också effektiva krafter som möjliggör en frigörelse från identifikationernas och representationernas regim. Den illegala personen belyser det absurda i lagen och lagstiftandet genom att avslöja sprickor och klyftor i den till synes välfungerande kroppen av staten, folket och nationen.

III. Uncræft

I en studie av den svenska migrationspolitikens historia, visar Tomas Hammar hur olika kategorier av icke-svenskar har blivit frihetsberövade och deporterade i situationer av krig, ekonomiska kriser och andra geo-politiska förändringar. Hammar berättar till exempel om en ryskjudisk skomakare som år 1918 deporterades efter att ha varit i landet under sex års tid, på grund av att han "var en dålig yrkesman, söp och hade en hustru som tiggde". Även en annan ryskjudisk försäljare deporterades år 1918, efter elva år i Sverige eftersom han anklagades för att ha "bedrivit olaga handel och led av veneriska sjukdomar"⁷. Det här är endast några få av offren för 1914 års Utvisningslag, som några år senare gav den svenska regeringen särskilda befogenheter att utöva "övervakande av utlänningar i riket" och göra sig av med oönskade utlänningar genom att antingen neka dem uppehållstillstånd eller genom deportation.

6. Khosravi, Shahram. 'Illegal' Traveller: An Auto-Ethnography of Borders. Palgrave Macmillan, 2010, p.118; "With a view to protecting the welfare, social wellbeing and ethical values and norms of society, such individuals are placed under surveillance, locked up and deported. In this context, the deportation of every undocumented immigrant (anti-citizen) is seen by the officers at the Migration Board as a victory worth celebrating with champagne"

7. Hammar, Tomas. "Sverige åt Svenskarna = Sweden for the Swedes: Invandringspolitik, utlänningskontroll Och asylrätt 1900-1932." förf, 1964.

un- that was common in the medieval age but has subsequently disappeared from the English and Germanic language is 'uncræft', meaning "evil art" or "evil practice".

"Bad craftsperson" and "illegal trader" in this perspective are practicing "uncræft"; they represent and affirm a foreign intruder and his or her practices in a pure, white and clean nation or territory. But it is difficult to know which comes first: is it the practice of "uncræft" that makes the immigrant alien and "evil" —or is it that an evil, an enemy, an alien is "here" and therefore her or his practices are accordingly also evil, alien, and enemy-like? The Roma craftsperson un-conceals part of this narration and it is in such a figure that unqualified practices and illegal beings unfold at the same time.

The historical detention and deportation of Roma in Europe based on racial ideologies are not always presented and archived so explicitly. In many cases, racial purification of European land in combination with economic policies protecting the labour market were reasons for such hostilities towards Roma. In other words, their practices and knowledge of making were not in line with what European nation-states had developed, taught and advertised as "good craft" or "good design". After the industrial revolution, the Roma's practices have merely been viewed by established nation-states as some sort of waste and their knowledge has not been considered as knowledge per se since there was no "home" for domesticating, ramparting and possessing such knowledge.

One of the main sources of income for Roma while moving from one territory to another was crafting, which included practices such as metalworking, woodworking and making baskets. These practices varied from region to region depending on available materials and a suitable ecology, as well as local needs and requests. Due to the low economies of many villagers who could not afford to pay in cash for handcrafts made by urban craftspersons, Roma crafts were better options since they could be exchanged. With the growth of industrialization, conflicts arose between urban crafters and Roma makers who now had become a threat to the national economic

I *Theses on the Philosophy of History*⁸ menar Walter Benjamin att vi inte nödvändigtvis upplever historia när vi är involverade i saker som händer i nuet, men att vi blir till historiska subjekt då vi engagerar oss i bortkastat språk och kultur och gör motstånd mot utveckling och civilisation. När det gäller de nämnda deportationerna, är det särskilt intressant att se närmare på de sysslor som utfördes av dem som i officiell dokumentation presenterades som "dålig yrkesman" och "illegal försäljare". Med hänvisning till Oxfords lexikon än en gång, var "uncræft" under medeltiden en vanlig formation av "un-"(o-/icke-), men har därefter försvunnit från det engelska och germanska språket. "Uncræft" betydde "ond konst" eller "ond sysselsättning/utövande".

En "dålig yrkesman" och en "illegal försäljare" utövar utifrån det perspektivet "uncræft"; de representerar och befäster bilden av en utländsk inkräktare och en meningslös sysselsättning inom en äkta, vit och ren nation eller territorium. Men det är svårt att veta vad som kommer först; är det utövandet av "uncræft" som gör immigranten främmande och "ond" – eller är det för att en ond, en fiende, en främling är "här" som även personens skapande är ont, främmande och fientligt? Den romska hantverkaren avslöjar en del av denna berättelse, det är i och med denna figur som okvalificerat görande och illegala varelser uppenbarar sig på en och samma gång.

Arrestering och deportation av romer i Europa har genom historien baserats på rasideologier som inte alltid öppet presenterats och arkiverats. I många fall har rasrensning i Europa, i kombination med ekonomisk politik med syfte att skydda arbetsmarknaden, orsakat sådan fientlighet riktad mot romer. Med andra ord har deras utövande och deras kunskap om skapande inte gått i linje med vad de europeiska nationalstaterna har uppmuntrat, lärt ut och marknadsfört som "fint hantverk" eller "bra design". Efter den industriella revolutionen har de etablerade nationalstaterna endast sett det romska skapandet som något utan värde. Deras kunskap har

8. Benjamin, Walter, "Theses on the philosophy of history" in *Illuminations*, Fontana/Collins, London, 1973

interests and cultural heritage. Consequently, Roma craftspersons were forced to leave their occupations and settlements⁶. Roma crafts were treated as threatening, illegal and unqualified practices; they were seen as wasted practices marginal to national practices of making. It is in this sense that we can understand the making practices of Roma, or, to invoke the rhetoric of national history, their "cultural wastes" not only as the opposite of cultural heritage but as fragments that help us to achieve new perspectives on possibilities of being and acting in the world. By looking at these practices and enacting them, we may release the past from its historical past: "waste materials are to enter into significant connections and fragments are used to gain a new perspective on history".⁷

Uncræft is the practice of Roma makings, of their economy and of their hands; something that is called evil on the side of the established, home-owning nation-states; something that become ground for stigmatization, detention and deportation. Uncræft is the unqualified craft; Roma the unqualified being; the illegal, the obstacle, the things that get stuck, "a public order problem".⁸ But Roma makings are not to be simply fetishized by terming of illegal, illicit, unlawful or unqualified makings, they are also capacities of negation, of refusing a given order, an instruction or a projection. The un- is a declaration of not meeting the criteria for what comes after un-, for being human, worth of having specific rights. It is indeed a statement of not being human. However, as Sara Ahmed points out: "Not being in coming up against being can transform being".⁹ Uncræft is not only referring to crafts that are made by non-crafters

6. Tomka, Miklós. "The Gypsy craftsmen of Europe." *The Unesco Courier*. October 1984, P. 15-17

7. Walter Benjamin's Archive: Images, Texts, Signs. London: Verso, 2007. p.252-253.

8. van Baar, Huub. Homecoming at Witching Hour: The Securitization of the European Roma and the Reclaiming of Their Citizenship in Baker, Daniel and Hlavajova, Maria, *We Roma: A Critical Reader in Contemporary Art*. Utrecht: BAK, 2013. p.67

9. Ahmed, Sara. *Willful Subjects*. Duke University Press. 2014

därmed inte betraktats som kunskap i sig eftersom det inte funnits något "hem" som kunnat tämja, skydda och äga sådan kunskap.

Hantverk i form av metallarbete, träarbete och korgflätning har varit några av de huvudsakliga inkomstkällorna för romer under förflyttning från ett område till ett annat. Hantverkskapandet varierade från region till region beroende på vilket material som fanns tillgängligt, den omgivande naturen och den lokala efterfrågan. Då många människor på landsbygden hade dålig ekonomi och inte kunde betala för hantverk skapat i städerna, var romskt hantverk ett bättre alternativ eftersom det gick att byta till sig. I och med den växande industrialiseringen uppstod konflikter mellan urbana tillverkare och romska hantverkare som nu hade kommit att ses som ett hot för det nationella ekonomiska intresset och kulturarvet. På grund av detta tvingades romska hantverkare att lämna sin sysselsättning och sina bosättningar⁹. Romskt hantverk behandlades som något hotfullt, som olagligt och okvalificerat görande; det sågs som skräp i förhållande till det nationella tillverkanget. Med detta som utgångspunkt kan vi se det romska hantverket, eller, med den nationella historiens retorik – dess "kulturella avfall", inte endast som en motsats till kulturarv men även som fragment som hjälper oss att se nya perspektiv och möjligheter att vara och verka i världen. Genom att titta på dessa metoder och återskapa dem så frigör vi det förflutna från det historiska förflutna: "bortkastat material kommer att ingå i betydelsefulla förbindelser och fragment används för att få ett nytt perspektiv på historien"¹⁰.

"Uncræft" är det romska skapandet – deras händers tillverkning och deras ekonomi. Det kallas ondskefullt av de etablerade hemägande nationalstaterna. Det ses som någonting som blir till grund för stigmatisering, arrestering och deportering. "Uncræft" är det okvalificerade hantverket, romen blir den obehöriga människan; det

9. Tomka, Miklós. "The Gypsy craftsmen of Europe." *The Unesco Courier*. October 1984, P. 15-17

10. Walter Benjamin's Archive: Images, Texts, Signs. London: Verso, 2007. p.252-253; "waste materials are to enter into significant connections and fragments are used to gain a new perspective on history"

(Roma are not recognized as professional crafters) but it also focuses on the un-, making the un- an object of thought. Uncræft is also a crafting of un-, enacting capacities of incompetence. The un- in craft, the uncræft, performs and releases the potency proper to impotence, the capacity proper to incapacity, and the qualification proper to un-qualification. "The practice of uncrafting does not just imply the negation of technique, but the unleashing of a generic potency proper to incapacity, of which technical/practical capacity would be merely a restrictive instance."¹⁰

Uncræfts or Roma practices of making or, in the rhetoric of this text, the unqualified practices of illegal beings, call for re-enactments and re-performing of such "cultural wastes" through contextualizing and reading of them together with any political practice that aims for production of new spaces of being in today's world.

10. Brassier, R. et al. Idioms and Idiots. Retrived from http://www.mattin.org/recordings/IDIOMS_AND_IDIOTS.html, 2012. 15 December 2013.

illegala, hindret, den som fastnar, "ett problem för den offentliga ordningen"¹¹. Men romskt hantverk bör inte endast vältras i termer av illegalt, olagligt, olovligt eller okvalificerat, det bär också på en aspekt av negation – av att vägra en given order, en instruktion eller projektion. Att bli tillskriven "un-(o-/icke-) innebär att inte uppfylla det som krävs för det som kommer efter "un-(o-/icke-); det som krävs för att vara en människa värd vissa rättigheter. Det är verkligen ett yttrande om att inte vara mänsklig. Men, som Sara Ahmed påpekar "Icke-varande som reser sig mot varande kan transformera varandet"¹². Uncræft refererar inte enbart till hantverk som är skapat av icke-hantverkare (romer erkänns inte som professionella hantverkare), utan lägger även fokus på "un-(o-/icke-) och gör därmed "un-(o-/icke-) till föremål för tänkande. Uncræft är även ett skapande av "un-(o-/icke-)", det generar förmågor som finns inbyggda i inkompetens. "Un" i uncraft framför och frigör potensen som finns i impotensen, kapaciteten i icke-kapaciteten, och kvalifikationen i icke-kvalifikationen. "Utövandet av uncraft innebär inte endast ett förnekande av en teknik, men även frigörandet av en allmän potential bundet i oförmåga, där teknisk/praktisk förmåga endast skulle vara restriktiv."¹³ "Uncraefths", romskt hantverk eller som det uttrycks i den här texten; det okvalificerade utövandet av illegala människor, uppmanar till ett återskapande och återframförande av detta "kulturella avfall". Det kan uppnås genom att kontextualisera och tolka detta utövande tillsammans med all annan politisk praktik vars målsättning är att skapa nya rum för att vara i vår tid.

11. van Baar, Huub. Homecoming at Witching Hour: The Securitization of the European Roma and the Reclaiming of Their Citizenship in Baker, Daniel and Hlavajova, Maria, *We Roma: A Critical Reader in Contemporary Art*. Utrecht: BAK, 2013. p.67

12. Ahmed, Sara. *Willful Subjects*. Duke University Press. 2014; "Not being in coming up against being can transform being".

13. Brassier, R. et al. *Idioms and Idiots*. Retrived from http://www.mattin.org/recordings/IDIOMS_AND_IDIOTS.html, 2012. 15 December 2013; "The practice of uncrafting does not just imply the negation of technique, but the unleashing of a generic potency proper to incapacity, of which technical/practical capacity would be merely a restrictive instance."

Preparing for a Protest

Maria Svensson

A week before the 14th of July 2013, the starting date of Asylstafetten, people gathered to prepare material for the march. Both participants who had been part of the planning for months and people who had only heard about the initiative the day before were present. The gathering took the form of a D.I.Y. event in the course of which some were teaching others how to build simple foldable furniture out of recycled material. This furniture was later on brought along the road to be set up in the squares, creating a portable living room with the hope of encouraging conversation. Others were making flags, banderols, and pins. Some were folding small packages containing flower seeds and short messages. The ambition was to hand them out to people and symbolically plant flowers along the way. The group was exploring different ways and forms of protesting.

While this variety of activities was going on, the participants were discussing practical issues concerning the march, as well as their motivation and fears of potential obstacles that could appear during the coming 34 days. New ideas and opinions were presented while sitting on the floors painting cloth, and around the tables folding paper. Many started writing messages and statements on the chairs they built, through asking themselves questions such as “why are we doing this?”, and “what do we really want to achieve?”

One could interpret these actions as empowering for the group, perhaps symbolizing the start of trying to create a new political environment, starting with an intervention of the material through the forming of garbage into a living room. One could see it as a comment on the ambition of the march – instead of consuming an already existing living room, or, instead of accepting the already

Förberedelse inför en protest

Maria Svensson

En vecka före den 14:e juli 2013, startdatumet av Asylstafetten, samlades människor för att förbereda material inför vandringen. Det var både deltagare som hade varit delaktiga i planeringen under flera månaders tid, och människor som bara hade hört om initiativet dagen innan. Samlingen intog formen av ett D.I.Y.-event genom att några lärde andra hur de kunde bygga enkla hopfällbara möbler av återvunnet material. Möblerna togs senare med längs vägen för att ställas upp på torgen och skapa ett flyttbart vardagsrum i hopp om att uppmuntra till konversation. Andra skapade flaggor, banderoller och pins. Några vek små paket som innehöll korta meddelanden och blomsterfrön. Ambitionen var att dela ut dem till människor och symboliskt plantera blommor längst med vägen. Gruppen undersökte olika former och sätt att protestera.

Under tiden som de här aktiviteterna pågick så diskuterade deltagarna praktiska frågor som rörde vandringen, deras motivation och deras oro över potentiella hinder som kunde uppstå under de kommande 34 dagarna. Nya idéer och åsikter presenterades medan deltagare satt på golvet och kring borden under tiden de målade tyg och vek papper. Många började skriva meddelanden och budskap på stolarna de hade byggt, genom att ställa sig själv frågor som ”varför gör vi det här?”, ”vad är det vi faktiskt vill uppnå?”

En skulle kunna tolka de här aktiviteterna som stärkande för gruppen, kanske symboliserade de starten för att försöka skapa en ny politisk spelplan genom att med materiellt ingripande forma skräp till ett vardagsrum. En skulle kunna se det som en reflexion över vandringens ambition – istället för att konsumera ett redan existerande vardagsrum, eller istället för att acceptera den redan

existing migration policy, the group took the matter in their own hands and created something new out of waste.

The flags and the banderols stayed with the march all the way while moving towards Stockholm. But the furniture eventually broke into pieces or was forgotten and left somewhere. The seeds were also lost and never planted in soil. Then, what significance did these makings have for Asylstafetten? How did the building contribute to manifest the different ideas and wishes of the participants?

The act of creating something together often gives a feeling of a potential collective. Those who couldn't walk but were part of the D.I.Y event, what was their place in this "collective"? What makes a person feel included? Their strokes of paintbrushes and work on fabric unarguably contributed to the visualization of the march although their bodies were not present during the actual walk.

It is interesting to play with the thought of what voices the objects themselves can carry and how their meaning develops and transforms through time and new encounters.

existerande migrationspolitiken, så tog gruppen saken i egna händer och skapade något nytt av det bortkastade.

Flaggorna och banderollerna följde med vandringen hela vägen mot Stockholm. Men möblerna gick så småningom sönder eller glömdes bort och lämnades kvar någonstans. Fröerna tappades också bort och sattes aldrig i jorden. Vad hade då det här skapandet för betydelse för Asylstafetten? Hur bidrog byggandet till att manifestera de olika idéerna och förhoppningarna bland deltagarna?

Att skapa tillsammans kan bygga en känsla av en potentiell gemenskap. De som inte kunde vandra, men som var delaktiga i D.I.Y.-eventet, vad var deras del av det här "kollektivet"? Vad gör att en människa känner sig inkluderad? Deras penseldrag och tygarbete bidrog onekligen till visualiseringen av vandringen, även om de inte var närvarande rent fysiskt under själva vandrandet.

Det är intressant att vända på tanken om vilka röster objekten i sig själva kan bära och hur deras mening utvecklas och transformeras genom tid och nya möten.

How Did Asylstafetten Craft Politics?

an offline conversation between
Abbas Ahmadi, Ali Ahmadi,
Frida Hållander, Gabriella Jakobsson,
Mahmoud Keshavarz, Linda Persson,
Veronica Petersson, Kajsa Hjortstam,
Nm.Sai, Miro Sazdic, Maria Svensson
and Otto von Busch

This text is a collation of the views and ideas of participants that were espoused during individual interviews. We have tried to create a conversation amongst all participants despite not being physically together. The major mediator involved in the process were the editors who undertook the role of shaping words and ideas in order to create various threads of thought. Interviews took place from October to November 2013 and were carried out through a variety of different mediums, in various languages, such as email, video chat, physical meeting or written questions and answers. The collated versions of interviews, the offline conversation, was sent out to all participants later in order to give them the possibility to edit their own parts or add comments to others parts.

Mahmoud & Maria: Asylstafetten, as a form of march, is a platform that gathers bodies, interests, and passions together. This afforded various possibilities including meeting other people, developing friendships, and even spending

Hur skapade Asylstafetten politik?

en offline-konversation mellan
Abbas Ahmadi, Ali Ahmadi,
Frida Hållander, Gabriella Jakobsson,
Mahmoud Keshavarz, Linda Persson,
Veronica Pettersson, Kajsa Hjortsam,
Nm.Sai, Miro Sazdic, Maria Svensson
och Otto von Busch

Den här texten är ett kollage av deltagarnas åsikter och tankar som kom fram under individuella intervjuer. Vi har försökt att skapa en konversation mellan alla deltagare trots att de inte fysiskt har befunnit sig tillsammans. Redigerarna har under processen tagit på sig en medlarroll och svarat för att forma ord och åsikter till ett flertal tanketrådar. Intervjuerna genomfördes mellan oktober och november 2013– via mail, video-chat, fysiska möten och skriftliga frågor och svar. Kollaget av intervjuer, offline-konversationen, skickades sedan ut till samtliga deltagare så att de fick möjlighet att redigera sina egna delar eller kommentera på andras.

Mahmoud & Maria: Asylstafetten som vandring, var en plattform som samlade människor, intressen och passioner. Här skapades ett flertal möjligheter såsom tillfälle att möta nya människor och att få tillbringa sommaren vandrandes. Samtidigt får vi inte glömma

summer in a nomadic way. Not to forget that these possibilities were perhaps not inclusive all the time and might limit some other possibilities that we might not be aware of. One possibility was to engage in a series of crafts activities, both before and during the march.

- Linda:** I was in general very curious about everything happening along the road, and how you could spread the issues Asylstafetten wanted to raise in different ways. It was really exciting to focus on crafting as a way of expressing oneself and to see how it could combine with other things going on at the different events. Asylstafetten was such a mix of different individuals who wanted to contribute in many different ways. It was beautiful to see, and to take part in a process in which many people came in and put their individual ways of expression into the same fight.
- Gabriella:** There is a need for different forms of communication, since different forms of expression suit different individuals. It is important that there is a variety of means of expression.
- Kajsa:** When using art as a means of communication it is easier for many people to receive the message, it enters a completely different dimension. It is generally more difficult to become angry at an object, and the interpretation is more dependent on the receiver. There can almost be something mysterious about it, and therefore also something peaceful. The written word for example, often has a clear and given meaning, and is less dependent on the reader for its interpretation, it is much more direct.
- Veronica:** Politics is about wanting to change the society – and by creating and seeing art and crafts you can think in new ways,

att Asylstafetten kanske inte alltid lyckades vara inkluderande, eller att den åtminstone begränsade andra möjligheter som vi eventuellt inte är medvetna om. En möjlighet var att delta i olika hantverksaktiviteter, både före och under vandringen.

- Linda:** Jag var generellt sett väldigt nyfiken på vad som hände längs med vägen, att se hur en på olika sätt kan arbeta med att sprida de frågor Asylstafetten ville lyfta. Det var jättespännande att fokusera på just hantverk som ett uttryckssätt och se hur det kunde kombineras med andra saker som hände på de olika evenen. Asylstafetten var en sådan blandning av olika individer som ville vara med och bidra på så oändligt många olika sätt, det var så fint att få se det och ta del av det. Att se människor som kom och ville använda sina individuella uttryckssätt i kampen.
- Gabriella:** Det finns ett behov av olika typer av kommunikation eftersom olika uttrycksätt passar olika människor. Det är viktigt att det får finnas olika medel för att uttrycka sig.
- Kajsa:** Med konsten som kommunikationsmedel är det lättare för många att ta till sig budskapet, det når en helt annan dimension. Det är svårare att bli arg på ett objekt, och tolkningen är mer upp till betraktaren. Det kan finnas en mystik, och i det även något fredligt. Det skrivna ordet till exempel har ofta en tydlig mening, det är inte alltid som det blir upp till läsaren, det blir mer direkt.
- Veronica:** Politik handlar om att vilja förändra samhället, och både att skapa och att se konst kan göra att man tänker i nya banor och förstår något nytt. Samhällsfenomen kan vara extremt komplexa, men en bild eller en refräng kan ibland få oss att

and understand things in a different way. Some phenomena in society can be extremely complex, but a single picture, or a single song can suddenly make you see things clearly. The absurdity in a situation can be made visible, and enable us to realize why something needs to be changed. Arts and crafts can be an effective way to show one perspective, one angle of the picture. It is a language that can be very direct. It seems contradictory, since craft seems indirect compared to the spoken or the written language. But because it is art and not reality, it doesn't need to have the ambition of being strictly based on facts – therefore you can be more direct. Creating makes you think, reflect, and find new ways. I believe that the mental approach taken to art, is the same needed for social change. One problem is the views of many people that things are better the way they have always been, and, that it is impossible to do things differently. People hold such a view simply because they are used to seeing it from a certain angle. Reflection from out with this frame facilitates the ability to believe in something you cannot see. This is a very useful tool in order to understand things from many different angles and to understand what is most important.

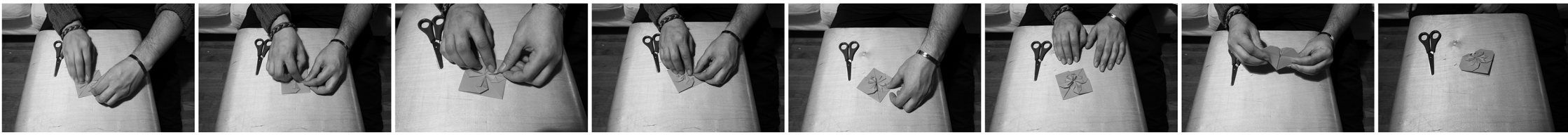
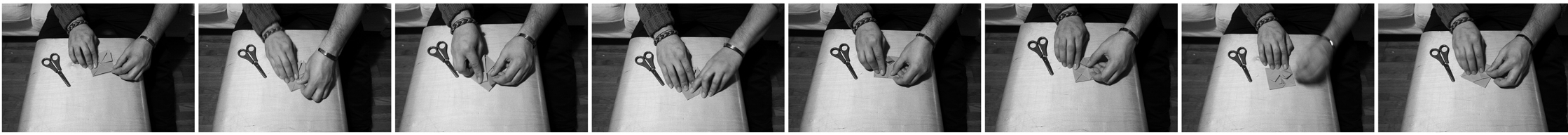
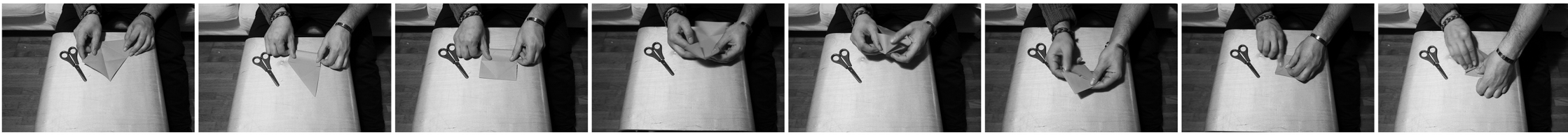
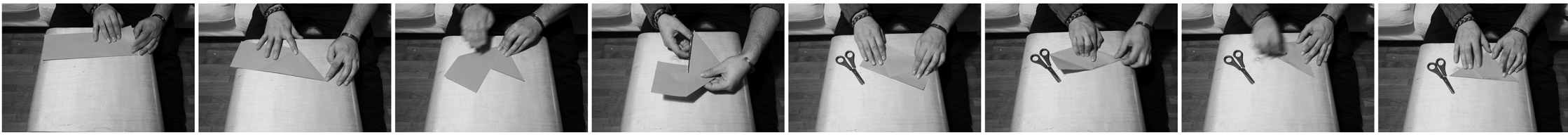
M&M: Thus, from what we understand, making things gives us a possibility of thinking otherwise because it extends the abilities and possibilities of doing and making other worlds, affirming that things cannot simply remain the way they are. Also, there is a tendency that arts, crafts or design can be considered as languages that improve accessibility to other spaces that usually are inaccessible when addressed through certain forms of communication, because these forms are often regulated in terms of factual, pragmatic and normative ways of habitation.

Otto: The craft action itself can bring people together, and there

plötsligt se saker helt glasklart. Det absurda i situationer kan synliggöras och så förstår vi varför något måste förändras. Konst och hantverk kan vara bra på att visa ett perspektiv av bilden eller en vinkel av något. Det är ett språk som kan vara väldigt direkt. Det verkar motsägelsefullt eftersom det kan framstå som indirekt jämfört med verbalt eller skriftligt språk. Men just eftersom det är konst och inte verklighet, så behöver det inte ha ambitionen att vara faktamässigt sant och kan därför vara direkt. Att skapa får en att tänka, reflektera och hitta nya vägar. Det tankesätt som används när man skapar konst tror jag är samma tankesätt som behövs för samhällsförändring. Ett problem är att många tror att saker bäst förblir som de är, att det inte är möjligt att lägga upp saker på ett annat sätt, eftersom man helt enkelt är så van vid att se det ur en viss vinkel. Så bara att reflektera utanför ramen, eller att tro på något som vi inte ser, är väldigt användbara verktyg för att se saker från många vinklar, och i det se vad som är viktigast.

M&M: Alltså, som vi förstår det så ger skapande oss en möjlighet att tänka på nya sätt, eftersom det vidgar våra förmågor och möjligheter att skapa nya världar och bekräftar att saker inte kan förbli som de är. Konst, hantverk och design har också en tendens att fungera som ett språk som kan öppna upp tillgängligheten till rum som vanligtvis är otillgängliga genom andra former av kommunikation, eftersom dessa former ofta präglas av pragmatiska och normativa föreställningar.

Otto: Själva skapandet av ett hantverk kan samla människor, och det uppstår en omedelbar tillfredsställelse och känsla av åstadkommande när något tillverkas. Särskilt när det sker tillsammans med andra - det skapar en känsla av kollektiv, ett delat syfte. Min erfarenhet är att många

is an immediate gratification and sense of accomplishment as something is produced. This is even better when together with others, as it produces a sense of community and shared purpose. My experience is that a lot of discussions around crafts mainly concern issues of history or heritage, art or decoration, and social and cultural hierarchies, while few concern issues of labour, politics or justice. So the challenge for me has been to see how craft can address the critical issues of our time, more explicitly and in a hands-on manner. Craft produces new worlds, and we must be better at handling these tools in a way that can facilitate civic engagement.

Abbas: If we take the example of origami that I worked with, you realise that many of those who were walking did not know how to make something out of paper. While I was walking, I tried a lot to teach the other walkers how to make a heart for instance. This teaching is not only about a practical sense of learning between me and the one who learns, but another message, that things can be exchanged while we are walking, is passed on to others. So you walk, you make, and you give your craft away as a gift, as a present to someone else. So there is one who teaches, one who learns, and one who receives a present. Origami here makes a possibility of dialogues between at least three individuals whom might not talk to each other during the walk for any other reason. It creates friendship, discussions, and also remembrance.

Veronica: Networks are created around art; it enables encounters and creates a connection between us. The only bad thing with that strategy is the risk of limiting ourselves to the art making process, leaving no space for real political change. Instead we only dedicate ourselves to art and discussion. Art can be a path towards political change, but there is also a

diskussioner kring hantverk berör ämnen såsom historia eller kulturellt arv, konst eller dekoration och social eller kulturell hierarki. Samtidigt ägnas väldigt lite intresse åt ämnen som arbete, politik eller rättvisa. Utmaningen har för mig därför varit att visa hur hantverk kan vara mer tydligt riktat mot vår tids problematik, på ett mer praktiskt vis. Hantverk producerar nya världar och vi måste bli bättre på att hantera de här verktygen på ett sätt som kan användas för samhällsengagemang.

Abbas: Om vi tar origami, som jag jobbade med, som exempel så insåg man att många av de som vandrade inte visste hur man skapar något av papper. Medan jag gick försökte jag ofta lära de andra som vandrade hur man viker ett hjärta till exempel. Undervisningen fungerade inte bara som ett praktiskt lärande, utan kommunicerade också att det kunde ske ett utbyte under tiden vi gick. Så vi gick, vi skapade, och så gav vi bort det vi skapat till någon annan. Så det finns alltså en person som lär ut, en som lär sig och en som får resultatet i present. Origami skapar här en möjlighet till dialog mellan tre personer som kanske annars inte hade pratat med varandra under vandringen. Det skapar vänskap, diskussioner och också minnen.

Veronica: Nätverk skapas runt konst; det möjliggör möten och knyter samman människor. Det enda som skulle kunna vara dåligt med den här strategin är risken att vi stannar i konstprocessen och inte i praktiken bidrar till en verklig förändring, att vi i stället ägnar oss enbart åt konst och diskussioner. Konst är en väg mot politisk förändring, men det krävs även en materiell förändring. Det är viktigt att komma ihåg varför man gör det och vad man egentligen gör.

Nm.Sai: När det inte finns något gemensamt språk mellan två

need for material change. It is important to remember why you are doing something and what you are actually doing.

Nm.Sai: I think that when there is no common language between two persons, they might be able to understand each other through these crafts and makings. Somehow it makes them come together in a strong and effective way without any spoken language, which is often problematic. To some level, language has become normative and regularised, or how can I put it, I do not know ... but to protest, to communicate through these crafts has become attractive, and also strongly effective.

Otto: And most often we use hands when we have no words, or when they are stolen from us.

Linda: I believe that the act of creating triggers a process where thoughts and feelings can take new directions by using crafting as the common denominator. It provides one with an opportunity to gather without having to use words. The conversation then takes new paths, without putting pressure on the participants. I think crafting can create a safe entrance to a discussion where it is okay to sometimes be silent, since you are doing something else at the same time. Therefore there is more space for reflection during the conversation. But it is important that it is not filled with demands. You can experience a discussion as demanding, because you are expected to achieve something with your words. Doing things together creates a feeling of belonging, and this feeling can be a safe base that enables discussion.

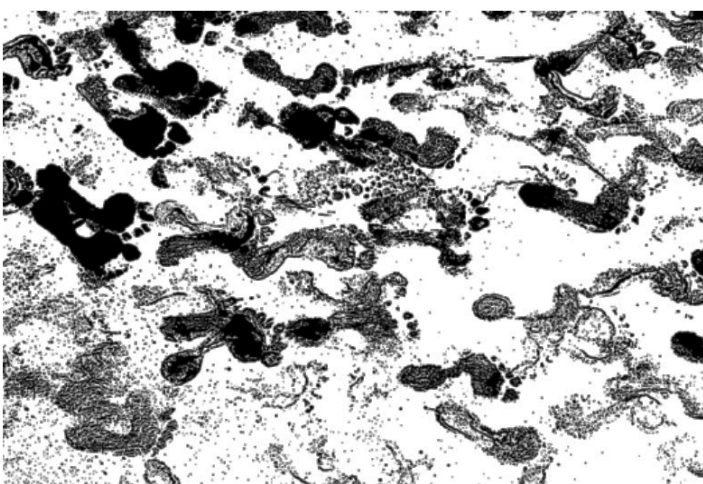
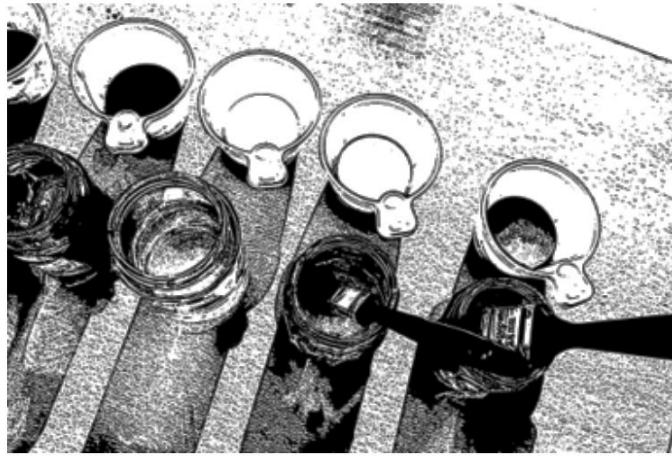
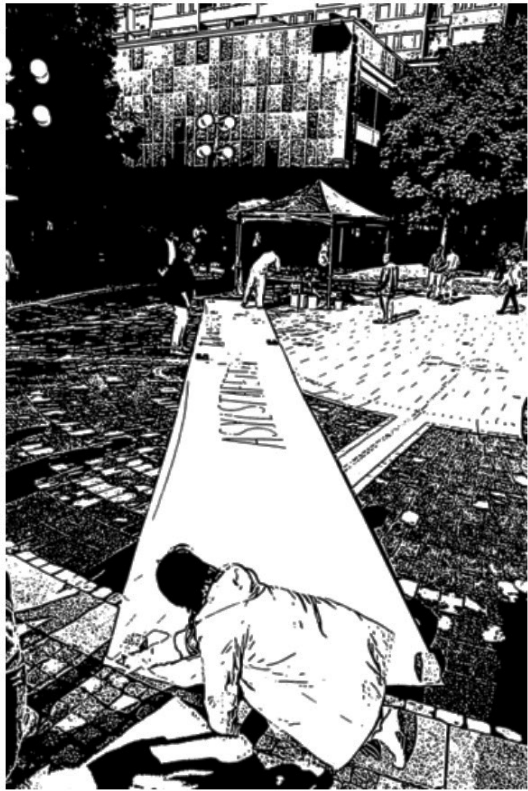
Kajsa: When we tried to bring new people into our political bubble along the way, we used words more than we used art. I think we could have used our hands and crafting more than we did,

människor, så tror jag att de kanske kan förstå varandra genom de här hantverken. På något sätt får det dem att starkt knytas samman, effektivt, utan språk – något som många gånger kan vara svårt och problematiskt. Till en viss nivå har språk blivit normativt, eller hur ska jag formulera mig, jag vet inte... men att protestera och kommunicera genom de här hantverken har blivit något tilldragande och väldigt effektivt.

Otto: Och väldigt ofta använder vi händerna när vi inte har några ord, eller när de har stulits ifrån oss.

Linda: Jag tänker att skapande sätter igång en process – nya tankar och känslor kan uppstå när vi låter hantverket fungera som gemensam nämnare. Det ger en något att samlas kring utan ord. Samtalet får då ta den väg det vill och det blir opressat - det blir en trygghetsskapande ingång till samtal där det är okej om det ibland är tyst, eftersom en samtidigt gör något annat. Därmed finns det även i samtalet tid för reflektion. Men det är viktigt att det inte känns kravfyllt. En diskussion kan upplevas kravfylld, för att du förväntas prestera i ord. Att göra saker tillsammans däremot skapar en känsla av tillhörighet, och den känslan kan bli en trygg bas som möjliggör diskussion.

Kajsa: När vi försökte inkludera fler i vår politiska bubbla, använde vi oss mer av ord än av konst. Jag tror att vi skulle ha använt oss mer av händer och hantverk, för det skapar en mer öppen väg in. I den västerländska traditionen är vi extremt påverkade av det skrivna ordet, som har intagit en stor plats och fått en viktig betydelse. Jag hade gärna velat se att vi använt oss ännu mer av varierade sätt att nå ut till människor. Under hantverks-workshopparna upplevde jag ibland att det var svårt för främlingar att ta för sig och våga vara med. Vi som vandrade trivdes så bra tillsammans, vi blev som en

because it creates a more accessible way in. In the Western tradition we are extremely influenced by the written word, it plays a very important role in our society. I would have liked to see us using more varied ways of reaching out to people. During the crafting workshops I sometimes felt that it was difficult for strangers to be brave enough to join us. And we, the people who were walking, really loved being together, we became like a family, and therefore it was sometimes hard for us to make people feel invited.

M&M: It is interesting that you use the term ‘stranger’. Many of us who participated in the walk felt like strangers to society, which was also one of the reasons for starting the march. And now we were suddenly facing another problem; our community was drawn into its identity to such an extent that it produced ‘strangers’; those who were not or could not take part in the march. In our discussion along the way we also thought of the level of engagement and whether these workshops were actually able to engage people other than those who were walking, and as suggested above, were part of the ‘community’.

Miro: I believe that participatory practices can be helpful when it comes to dialogue and tolerance. In my workshop, which involved the making of footprints and casts, I wanted to explore whether boundaries between people could be eliminated by the closeness of physical contact. And I did not just want people to watch; I wanted them to engage themselves in this particular moment in time in the world. Because of the event, I certainly expected Asylstafetten to engage in the activities, but I did not know what to expect from the people of Södertälje. As it turned out, they immediately approached me with questions while I was setting up the workshop and wanted to participate already before Asylstafetten arrived.

familj, och därför hade vi ibland svårt att bjuda in tillräckligt mycket.

M&M: Det är intressant att vi använder begreppet ”främling”. Många av oss som vandrade kände oss som just främlingar i samhället, och det var också en av anledningarna till att vandringen startades. Och nu stötte vi plötsligt på ett annat problem – att vår gemenskap drogs in i dess egen identitet så till den grad att de som inte var med, eller inte kunde vara med, blev ”främlingar”. I våra diskussioner längs vägen funderade vi också på nivån av engagemang, och huruvida de här workshopparna gjorde det möjligt för människor att delta, även de som inte var med och vandrade, eller som nämnt, inte var med i ”stafettgruppen”.

Miro: Jag tror att deltagarstyrda metoder kan vara användbara för att skapa dialog och tolerans. Det jag ville undersöka i min workshop, som handlade om fotspår och avgjutningar, var huruvida gränser mellan människor kan elimineras genom närhet och fysisk kontakt. Jag ville inte att människor bara skulle iaktta, utan jag ville att de skulle engagera sig i just det här tillfället i tiden och världen. På grund av att det var ett Asylstafetten-event så förväntade jag mig såklart att många från vandringen skulle delta i aktiviteterna, men jag visste inte vad jag kunde förvänta mig av invånarna i Södertälje. Det visade sig att de omedelbart kom och ställde frågor under tiden jag förberedde för workshopen och ville delta redan innan Asylstafetten kom fram.

Kajsa: Jag var med i Södertälje, när vi gjorde ansikten av silkespapper. Där hade det även rullats ut ett långt pappersark, där vi, när vi kom fram till torget i Södertälje, fick ta av oss skorna, doppa fötterna i färg, och sedan gå – för

Kajsa: I participated in Södertälje, making faces out of silk paper. At that workshop there was also a long sheet of paper rolled out. When we arrived at the square we took our shoes off, dipped our feet in paint, and then walked on the paper to symbolize the walk. I thought this was a beautiful interpretation. It was as if the march became real in a totally different way – our footprints were indeed visualized; we could see them, they were stuck to the paper, and they couldn't be erased.

Miro: Yes, I would call it a documentation of (a small) part of the actual march, since the paper was placed in the way of the walk to the final destination in Södertälje. This serves as a proof of the existence of people. I believe that walking through a big part of the nation while encountering a broad audience in so many different places, Asylstafetten managed to create awareness of specific issues, even amongst people who for different reasons might not get in touch with these issues in their daily life.

M&M: But how can we say that these things cannot be erased? The material proof or imprints disappeared from that square and are no longer there. History is full of material presences of the excluded, but as we know, history has also become *the* history through the exclusion of several materialities. In fact, almost any intervention or attempt to challenge history remains futile and these small acts of material reconfiguration in history become invisible yet again. So there needs to be a level of continuity or commitment in terms of all these makings and material interventions.

Miro: I absolutely agree with you that there has to be continuity and commitment if we want to create awareness and for conditions to change. History is full of examples of radical shifts in the world due to people's persistent opposition to

att symbolisera vandringen. Jag tyckte det var en väldigt fin tolkning. Det var som om vandringen blev synlig på ett helt annat sätt, våra fotspår visualiserades verkligen – vi såg dem, de var fast där, de gick inte att suddas ut.

Miro: Ja, jag skulle kalla det en dokumentation av en (liten) del av själva marschen, eftersom pappret var placerat längs vägen in mot slutpunkten i Södertälje. Det är ett bevis på människors existens. Jag tror att vandra genom en stor del av landet och möta en bred publik på så många olika platser innebar att Asylstafetten skapade en medvetenhet om specifika frågor, även bland människor som av olika anledningar kanske aldrig annars kommer i kontakt med dessa frågor i sitt dagliga liv.

M&M: Men hur kan vi säga att de här sakerna inte kan suddas ut? De materiella bevisen eller avtrycken försvann från torget och finns inte längre kvar. Historien är full av de exkluderades materiella närvaro, men som vi vet, så har också historia blivit historia genom exkluderingen av material. Nästan varje ingripande eller försök att utmana historien misslyckas, och de här små förändringarna av historien blir återigen osynliga. Så det behövs kontinuitet och engagemang i skapandet och materiella interventioner.

Miro: Jag håller verkligen med om att det måste finnas en kontinuitet och ett engagemang om vi ska kunna skapa medvetenhet och förändra våra omständigheter. Historien är full av exempel på radikala skiften världen över som skett genom människors ihärdiga motstånd mot intolerans och orättvisa. Men hur sker det och på vilket sätt manifesteras det? Med hjälp av det som skapades under Asylstafettens olika workshoppar så producerade vi ett materiellt arkiv av motstånd i historien. Men jag tänker också, att fastän det materiella beviset är ett konkret vittnesmål av eventet, så

intolerance and inequity. But how does that happen and in what way is it manifested? By the aid of what was made in the different workshops of Asylstafetten we produced a material archive of presence in history, true. Still I am thinking that although the material proof is a tangible testimony of the event, it could at the same time be perceived as a mere representation of the actual event. What I am trying to say, is that each person taking part in Asylstafetten will be influenced by their experiences there, and their actions in the future will become as much a proof of what happened as any artefact made in the different workshops. If we do not continue persisting and committing, these artefacts will be just an echo of an event in history, of something that once happened. But still, your question made me think. I wonder how the material outcome of an action could be made to hold the very potency of the action? What do you think?

Abbas: For example in Gränna, when Frida and I had the workshop, the idea was to create things in memory of those who are deported or are in detention centers. So these crafts were carrying a memory, a message about those who are deported and those who are detained. This gave us and others the ability to think about those who were not there.

Gabriella: There was one man that I talked to, who had written a message to a family that had been deported. He was very sad, and I perceived the general atmosphere as quite heavy. At the same time it was very intimate, even though we were outside on a stage next to a lake. There weren't that many people attending the event, because it was raining, but the rain also further contributed to a touching atmosphere. It felt like as though everyone was concerned with making sure that everybody was feeling okay and included. Still, I sensed that many were feeling a bit down. There weren't any loud or

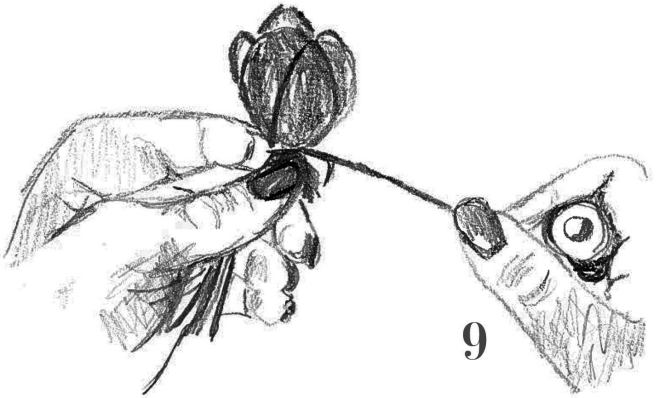
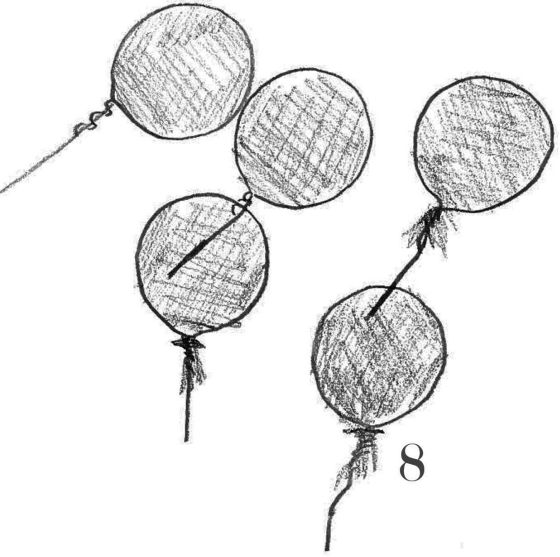
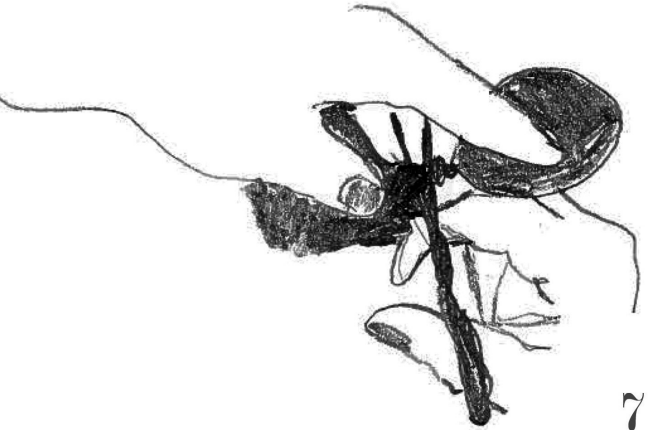
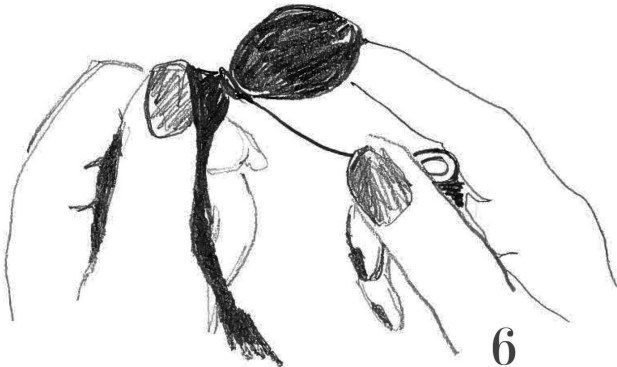
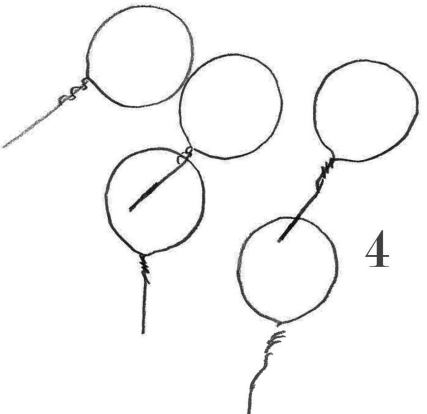
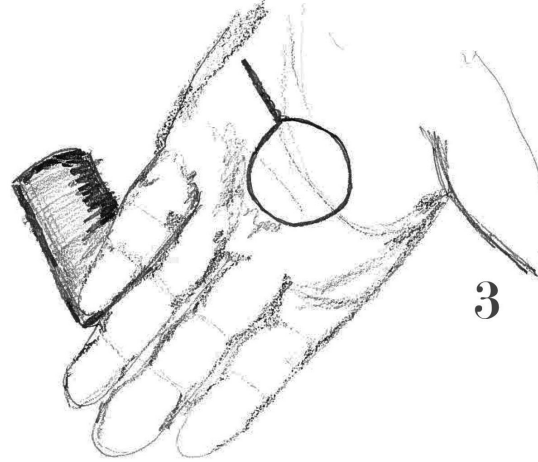
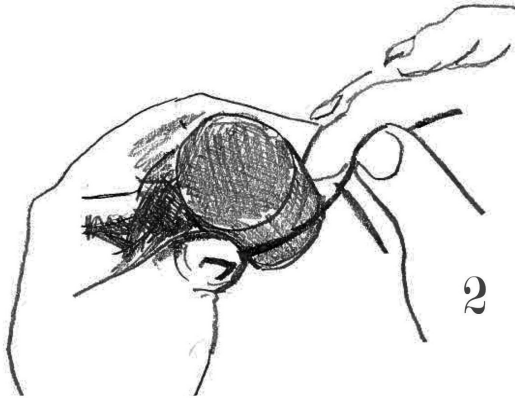
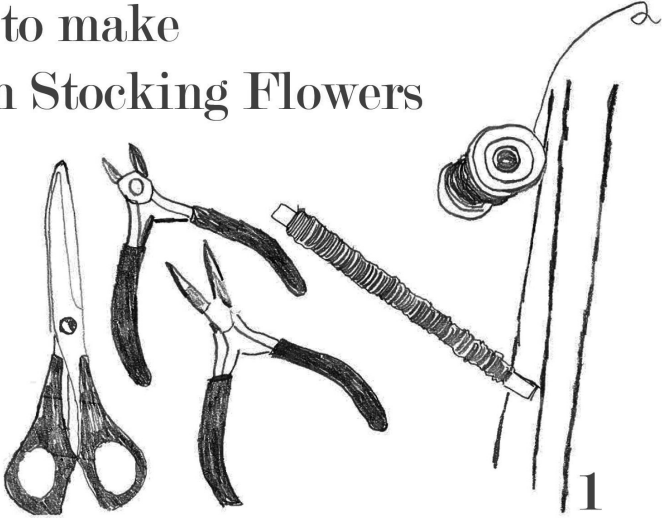
kan det samtidigt uppfattas som endast en representation av själva eventet. Det jag försöker säga är att alla som deltog i Asylstafetten kommer bli influerade av sina upplevelser av vandringen, och att deras framtida handlingar blir ett lika starkt bevis på vad som hände här, precis som de olika föremålen som skapades under workshopparna. Om vi inte fortsätter göra motstånd och engagera oss, kommer dessa hantverk endast bli ett eko av ett event i historien, av något som en gång hände. Men ändå fick er fråga mig att tänka. Jag undrar hur det materiella resultatet av en handling kan skapas på ett sätt som bär själva kraften av en handling? Vad tror ni?

Abbas: I Gränna till exempel, där Frida och jag höll i en workshop, så var idén att skapa saker till minne av de som deporteras eller sitter i förvar. Så de här hantverken bar på ett minne, ett budskap om alla de som deporteras och de som sitter i förvar. Det gav oss möjlighet att tänka på dem som inte var där.

Gabriella: Det var en man som jag pratade med som hade skrivit en hälsning till en familj som hade blivit deporterad. Han var väldigt ledsen, och jag upplevde stämningen som rätt allvarlig. Det kändes intimt trots att vi var utomhus på en scen vid en sjö. Det var inte jättemånga där, det regnade mycket och det bidrog till en fin stämning. Det kändes som om alla var måna om att alla mädde bra och kände sig inkluderade. Men många i workshopen verkade tyngda. Det var inte mycket konversation eller diskussion i luften utan jag upplevde det mer som tid för kontemplation och lågmäld konversation under tiden de satt och gjorde nylonblommorna.

Frida: Jag valde nylonstrumpan som material för dess politiska historia och för materialets representation av en politisk diskurs. Den tajt åtsittande strumpan och det elastiska tyget som avslöjar benets form har varit en del av en

How to make Nylon Stocking Flowers

engaged conversations in the air; I got the feeling that this was instead a time for contemplation and slow and thoughtful conversations, while making the nylon flowers.

Frida: I chose the material in nylon stockings for its characteristics and as a material representation of a political discourse. The close-fitting stocking and elastic garment that exposes legs has been involved in a political discourse in women's liberation and the feminist movement, starting with The Blue Stockings that emerged in England around 1750. The Bluestockings were privileged English women (and men) with an interest in education, who gathered to discuss literature at the London salons. Then later on the feminist "Redstockings" were founded. The "Redstockings" was a name taken in 1969 by one of the original 1960's women's liberation groups to represent the union of two traditions: the "bluestocking" (a disparaging label for feminists of previous centuries) and "red" for socialist and revolution. The craft practice of 'Nylon Stocking flowers' was selected to exemplify material exclusion in the crafts. For instance, in 2003, the members of the Thai Cultural Association, who make flowers made from nylon stockings and beads, were not admitted to the annual International Rural Costume Festival at Skansen Open-Air Museum in Stockholm. The distinction between what is, and what is not "true handicraft" is not only categorized according to subjectivity (for example ethnicity or gender), but also materials, working conditions, and space.

Linda: I think that clarity is important for people to understand the connection between crafting and the political discussion, to make it as strong as you wish. I believe that it is a political tool that we are not that used to, and therefore it is important to be extra clear in your meaning. I believe that it could have been made clearer during Asylstafetten, what the purpose

politisk diskurs för kvinnors frigörelse och den feministiska rörelsen, som tog sin början med The Blue Stockings. Bluestockings växte fram i England omkring 1750 och bestod av privilegierade engelska kvinnor (och män) med ett intresse för utbildning, som samlades för att diskutera litteratur i Londons salonger. Senare grundades de feministiska "Redstockings". Namnet antogs 1968 av en av de ursprungliga kvinnliga frigörelsegrupperna som en symbol för förenandet av två traditioner: "bluestocking" (en nedsättande beteckning av feminister under de föregående århundrandena) och "red", röd, för socialism och revolution. Praktiken av hantverket "Nylonstrumpblommor" valdes för att exemplifiera materiell exkludering inom hantverk. Ett exempel var när medlemmar av Thai Cultural Association år 2003 skapade blommor av nylonstrumpor och pärlor, och inte blev antagna till den årliga International Rural Costume Festival på Skansens friluftsmuseum i Stockholm. Åtskillnaden mellan vad som är och vad som inte är "äkta hantverk" är inte bara kategoriserat utefter subjektivitet (t.ex. etnicitet eller kön), men också utifrån material, arbetsförhållanden och utrymme.

Linda: Jag tänker att det är viktigt med tydlighet för att människor ska förstå kopplingen mellan hantverk och politisk diskussion, för att det ska bli så starkt som en önskar. Jag tror att det finns en ovana att använda hantverk som politiskt redskap och det är därför viktigt att vara extra tydlig. Under Asylstafetten tror jag att det skulle kunna ha varit ännu tydligare, utan att ta bort möjligheten till egen tolkning. Vid de tillfällen då workshoppar hölls så borde det kanske ha funnits en klarare och noggrannare presentation.

Frida: Jag kommer ihåg att jag hade en diskussion kring min syn på nylonstrumps-blommans politiska aspekt med några av

of these crafting workshops was, without taking away the possibility for individual interpretation. Maybe through a more clear and thorough presentation.

Frida: I remember that I had some discussions on my views on the political aspects of the nylon stocking flower with a few of the participants at the workshop. However crafting offers a place where no words necessarily need to be spoken, what is facilitated is a common space where the sharing of experiences and the know-hows of Abbas origami and mine nylon stocking flowers instead become central. On the other hand, during the march to Gränna, I had the feeling that there were many words expressed.

Ali: I remember one workshop in Helsingborg, which attracted lots of children. There I thought about how children can learn about inequalities, discrimination and that human beings are equal, and crafts and makings can be one good way of introducing such issues to children. Asylstafetten was created as a political project, where we did not consider a particular space for children, but crafts, paintings and makings could create an atmosphere for them as well.

Linda: In Helsingborg we created key-chains together. At the same time there were things happening on stage, a movie was shown, some people were painting – and all of this together created a room where people could come and go as they wished. The workshop became a meeting spot and something that people could gather around. It attracted people of different ages, and with different linguistic knowledge. The crafting didn't require anything specific from you, no words, nor a certain age. For many people it was also more accessible than other things we used during Asylstafetten, like flyers for instance. I found the symbolism of the key-chain very

workshoppens deltagare. Men hantverk möjliggör även en plats där ord inte nödvändigtvis behöver uttalas, där det som erbjuds är ett gemensamt rum där erfarenheter kan delas och där Abbas kunskaper inom origami och mina nylonstrumpsblommor istället blir centrala. Å andra sidan, under vandrigen till Gränna upplevde jag att det skedde många samtal och uttrycktes många ord.

Ali: Jag minns en workshop i Helsingborg som drog till sig många barn. Där tänkte jag på hur barn kan lära sig om ojämlikhet, diskriminering och människors lika värde, och att hantverk kan vara ett bra sätt att arbeta med sådana frågor tillsammans med barn. Asylstafetten skapades som ett politiskt projekt, där vi inte tänkte på barnen särskilt mycket eller på att hitta en särskild plats för dem. Men hantverk och målningar kan skapa en atmosfär även för dem.

Linda: I Helsingborg gjorde vi nyckelknippor tillsammans. Samtidigt hände det saker på scenen, det visades en film, det pysslades och målades – allt detta skapade ett rum där människor kunde komma och gå som de ville. Workshopen blev ett möte, något som människor samlades kring. Den lockade människor i olika åldrar och med olika språkkunskaper. Hantverket krävde inget specifikt av dig- varken ord eller en särskild ålder. För många var det också mer lättillgängligt än andra saker vi använde oss av i Asylstafetten, t.ex. flyers. Jag upplevde att symboliken kring nyckelknipporna var jättefin – den öppnade upp för frågor såsom: Vad är ett hem? Vem har ett hem? Vem får ha ett hem? Det träffade mig verkligen.

Otto: Ett armband eller en nyckelring kanske inte är så mycket egentligen, men det behövde vara litet och enkelt att tillverka längs resan, samtidigt som det skulle väcka frågor om

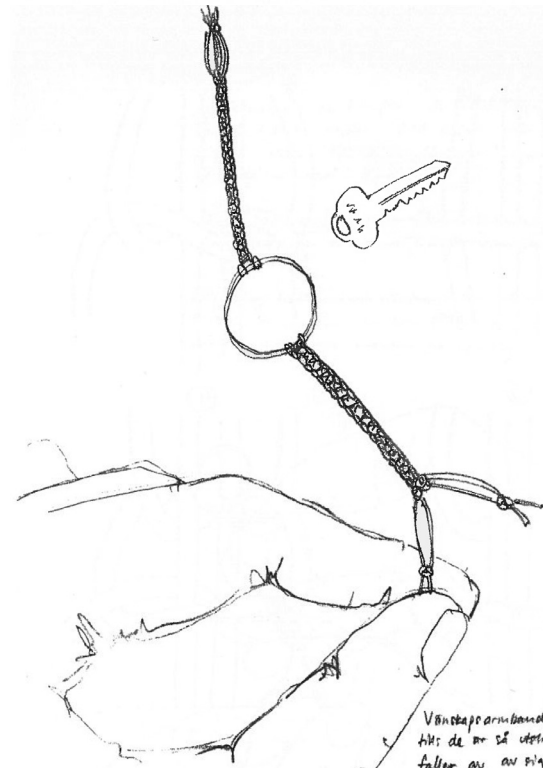
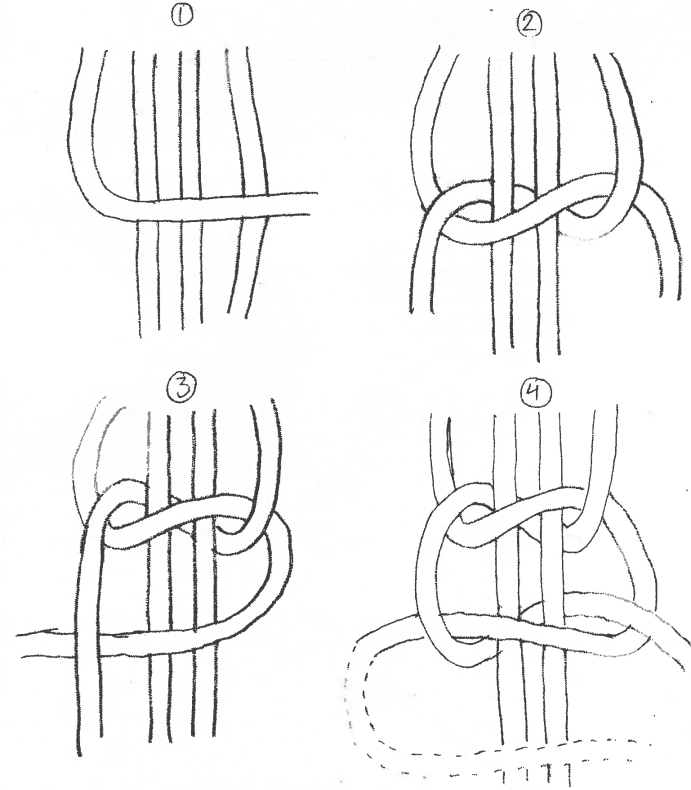
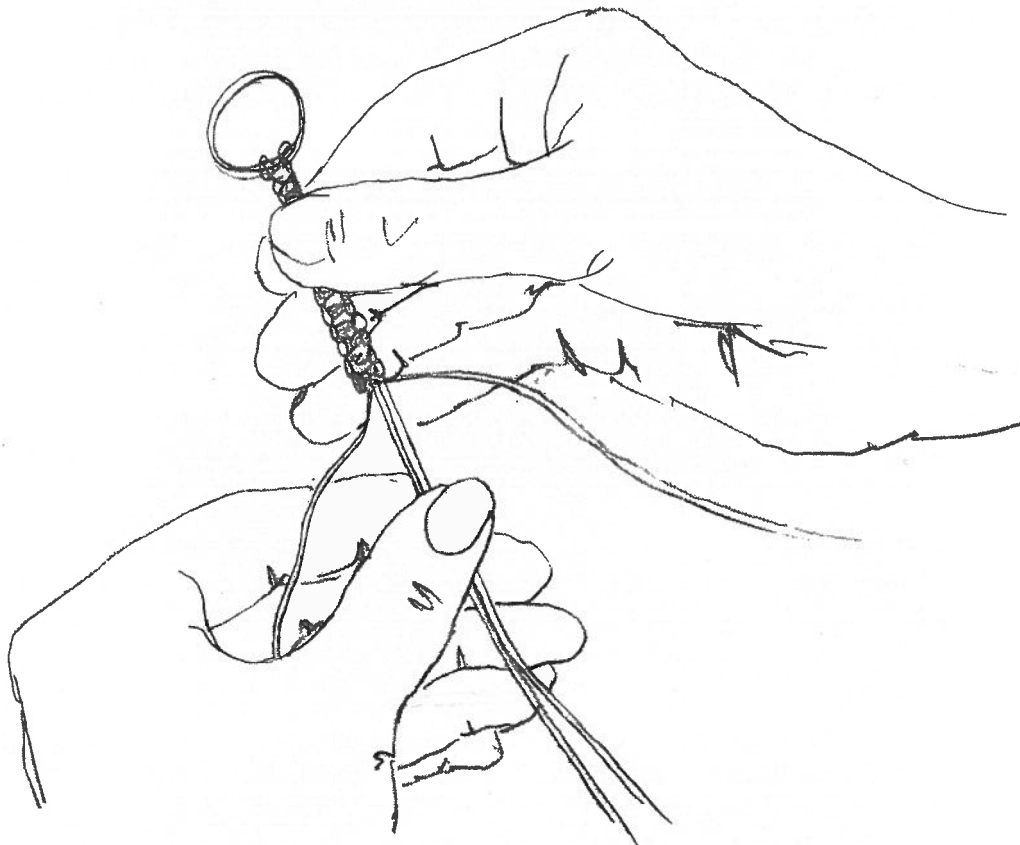

MAKRAMÉ

Kombination av knoppar och flätningar, populärt bland sjömän under 1800-talet, men även mode-riktigt under 1970-talet då även Vogue hade ett specialnummer i boken.

Ordet Makramé kommer från arabiska ordet för "frans" (migram) och turkiskans ord för "handduk" (makrama).

Etymologi: handbarnens stäktskap och utveckling. Ords historia är som en väv, som flätar samman språk och platser och skapar mönster av mening.

Vänstarpårmåband ska bli bärar till de som så utövar att de faller av av sig själva. Då ska en bärare bli uppfyllt.

beautiful. It opened up questions like: “What is a home?” “Who has a home?” “Who has the right to have a home?” It really hit me.

Otto: A bracelet or keychain may not be much, but it had to be small, easy to make on the journey, and also speak of the issue of access. I used macramé, as it has been a nomadic craft, a craft amongst sailors travelling between ports and sold to bring in extra money. It is also a migrating technique, not a “national heritage”, but like most other crafts, it is a practice that has long roots behind it. It cannot be owned, it has no home, you have to take it home and give it a place and time. And it is easy, you can teach your version to others, it shifts along the way, between hands and places. Craft by nomads, travelers or vagabonds has historically most often been of simple and direct use and made by simple tools. And nomads carry the issue of access, that is, who can enter this land and who has the right of passage or ownership. To seek asylum raises the same question: how can I access a safe haven. What fascinated me about the craft workshop in relation to Asylstafetten, was how crafts can comment on the issue of access, while simultaneously also produce a small item that could be given or sold in order to bring in support for the journey.

Miro: I was actually not aware of your intention with the workshops, to make products for sale. But I really like your idea of crafting, to sell products in order to raise money for keeping your independence, while at the same time promoting your cause and creating awareness and engagement in people, as well as supplying them with souvenirs of this initiative.

Otto: This took on the old use of craft, not as pure decoration or an object that “points” to the world, but craft as an object of use.

tillträde och tillgång. Jag använde makramé eftersom det historiskt har varit ett nomadiskt hantverk, ett hantverk bland sjömän som rest och sålt det i olika hamnar för att tjäna en extrainkomst. Det är också en migrerande teknik, inte ett ”nationellt kulturarv”, men liksom de flesta andra hantverk är det en praktik med en lång historia bakom sig. Det kan inte ägas, det har inget hem, du måste ta med det hem och ge det tid och rum. Och det är enkelt, du kan lära ut din version till andra och den förändras längs vägen, mellan händer och platser. Hantverk skapat av nomader eller resenärer har genom historien ofta haft ett enkelt och direkt syfte och det har tillverkats med enkla redskap. Nomader bär också med sig frågan om vem som har tillträde, med andra ord, vem som får komma in i ett land och vem som har rätten till passage eller ägande. Att söka asyl lyfter samma fråga: hur kan jag få tillträde till en fristad? Det som fascinerade mig när det gäller hantverksworkshopen i relation till Asylstafetten, var hur hantverk kan lyfta frågan om tillgång/tillträde, samtidigt som det producerar en liten sak som kan ges bort eller säljas för att inbringa en liten inkomst för resan.

Miro: Det var faktiskt ingen som berättade för mig om att avsikten med workshopen var att skapa produkter som kunde säljas. Men jag gillar er idé om hantverk, att sälja produkter för att förbli oberoende, samtidigt som ni sprider ert budskap och skapar medvetenhet och engagemang hos människor, och även ger dem en souvenir.

Otto: Det här berörde det gamla användandet av hantverk, inte bara som dekoration eller ett objekt som ”pekar” mot världen, utan som ett användbart föremål som samtidigt kan bidra till reflektion. Det här var mina tankar bakom en nyckelring/ett armband i makramé, ett föremål för användning som fortfarande var ett vänskapsband, men som

Yet it may still produce a moment of reflection. My thoughts behind the key-ring/bracelet macramé was that it should be an object of use that was both a friendship bracelet, but that also was a key-ring as its bearing and connecting element. Who has keys? Who controls the door? Where does it lead? Who has access? It is a privilege to have keys, and we seldom think about it, until we lock ourselves out. Then we get a short glimpse of what it is like not to have access. This is the life situation of an asylum seeker.

M&M: Crafts and making can be both very practical and functional. At the same time, they produce other reflections beyond the use-value. For example, the fact that you use your hands or bodies to produce these useful and at the same time reflective objects points to the issues that are linked to the body itself, such as the violence inflicted on the asylum seeker's life and body.

Linda: I think that... oppression is closely linked to the body. We are born into a body which gives some people privileges and others not. Thus, to use the body in the fight against oppression feels extremely important; as if you are reclaiming it. I believe that when you do something with your body it remains within you. When I listen to someone speaking I might not remember every single word but through creating a chain, the ideas raised become more grounded in me. This makes it easier to carry them with me and pass them on to others. I have the same thoughts when it comes to walking. I believe that Asylstafetten stays within so many of us precisely because we were walking. It is inside of us, and because of that, we will never forget it.

Gabriella: During the planning of Asylstafetten, many of us talked about how to use our hands in the march. Some people made

hade en nyckelring som sitt bärande och bindande element. Vem har nycklar? Vem kontrollerar dörren? Vart leder den? Vem har tillträde? Det är ett privilegium att ha nycklar, och vi tänker sällan på det – inte förrän vi blir utelästa. Då får vi en liten glimt av hur det är att inte ha tillträde. Det är så livssituationen ser ut för en asylsökande.

M&M: Det här betyder att hantverk och skapande kan vara både praktiskt och funktionellt, samtidigt som det lyfter fram andra reflektioner och positioner som når bortom funktionalitetsvärdet. Till exempel så använder vi våra händer eller kroppar för att producera de här användbara föremålen som samtidigt öppnar upp frågor som är kopplade till kropparna själva, såsom det fysiska våld som en asylsökandes liv och kropp utsätts för.

Linda: Jag tänker att... förtryck är starkt kopplat till kroppen. De kroppar vi föds i ger vissa privilegier och andra inte. Att då få använda kroppen för att arbeta emot förtryck känns extremt viktigt, att få ta kroppen tillbaka. Jag tror att när en får göra något med kroppen, så stannar det kvar inom en. När jag lyssnar på någon kommer jag kanske inte ihåg vartenda ord, men att skapa och forma en nyckelring – tankarna som lyfts i det – är något som stannar kvar mycket längre och gör det lättare att föra det vidare till andra. Precis så tänker jag när det kommer till att gå. Jag tror att Asylstafetten sitter kvar i många just eftersom vi gick. Det sitter i kroppen, det gör att vi aldrig kommer att glömma det.

Gabriella: Under planeringen av Asylstafetten pratade vi mycket om att använda oss av våra händer. Vissa gjorde målningar och banderoller med handavtryck. Det fanns idéer och diskussioner kring att handen är väldigt unik, i sina fingeravtryck och linjer. Jag hade gärna, så här i efterhand,

TILL ALLA DE ROMSKA
FLYKTINGARNA I SÄFFLE
2010...

paintings and banderols with their handprints. There were different discussions concerning the uniqueness of a hand, its contours as well as the fingerprints. Now, when I look back, I wish we had used the symbolism of hands even more. I believe that the hand plays an important role in meetings with others. This is also shown in politics. Often we greet each other with the hands – it is the first physical contact we have with another person. Maybe it has something to do with energy flowing from our hands. I feel like I get a strong impression of a person when I shake someone's hands. It could be related to the flow of energy, or how someone uses his hands. We feel with our hands. I believe that hands are strong symbols; they are connected to feelings and emotions. Whether a fighting fist, a hand on your heart, or people holding hands, the symbolism is very powerful. It is also something that everyone understands; the hand is something powerful. I find it interesting because it can symbolize not only an act of love, but also something extremely threatening.

Veronica: I see hands as symbols, as a fist or a stroking hand – both the loving and the threatening. The two extremes. Hands have a lot of warmth and energy. Hands are used when you create something concrete and material. But hands are also very important in our relations with others, such as in our body language ... we use our hands a lot when we talk. I don't think people are aware of how much our hands know, they know exactly what is to be said, they know the story – sometimes even before it is expressed verbally. The hand is one of the strongest parts of our symbolic language.

Otto: Feminist Barbara Deming used the metaphor of the "two hands" to describe a form of resistance that goes beyond the throwing of stones. Where one hand reacts to violence with counter-violence, Deming also wanted a hand that strives to

sett att vi lyft fram handen som symbolik ännu mer i Asylstafetten. Jag upplever att handen spelar en stor roll i möten med andra, något som också visas i politik – att vi hälsar med händer, handen är den första kontakten vi får med människor. Kanske kommer det ifrån att det på något vis strömmar energi ur händerna. Jag tycker att jag får en stark bild av någon så fort jag tar den i hand. Det kan handla om hur personen använder sin hand, eller om de energier som strömmar ut ur handen. Vi känner med händerna. Jag tror att det gör att händer blir en stark symbol eftersom det är starkt kopplat till känsla och emotion. En knuten näve höjd till kamp, en hand på hjärtat eller människor som håller varandras händer. Det är väldigt kraftfullt. Det är också något som alla förstår – att handen är något kraftfullt. Det är intressant, för det kan vara alltifrån något kärleksfullt till något extremt hotfullt.

Veronica: Jag ser händer som symboler; för ett slag eller en klapp, både det kärleksfulla och det hotfulla. Det handlar om ytterligheter. Händerna har mycket värme och energi. Händerna används ofta när man skapar något, rent konkret och materiellt. Händer är också viktiga i relationen till andra människor, som i vårt kroppsspråk... vi använder händerna mycket när vi pratar. Jag tror inte människor är medvetna om att händerna faktiskt vet exakt vad det är som ska sägas, händerna kan berättelsen, ibland t.o.m. innan vi formulerar den i ord. Händerna är bland det starkaste i vårt symbolspråk.

Otto: Feministen Barbara Deming använde metaforen av "två händer" för att beskriva en form av motstånd som når bortom stenkastningen. Där den ena handen reagerar på våld med motvåld, ville Deming också ha en hand som strävar mot att kontrollera och reformera relationen mellan aktivist och

control and reform the relationship between the activist and opponent: “The more the real issues are dramatized, and the struggle raised above the personal, the more control those in nonviolent rebellion begin to gain over the adversary. For they are able at one and the same time to disrupt everything for him, making it impossible for him to operate within the system as usual, and to temper his response to this [...] They have as it were two hands upon him—the one calming him, making him ask questions, as the other makes him move.”¹ To me, craft can be a practice of two hands; of critical inquiry and creative production. Used together they become a complementary tool in addition to our other political ones, to take on the critical issues of our time.

Linda: I see an important connection to non-violence – the possibility to use the body without using violence.

Kajsa: A discussion can become very inflamed, where word stands against word. Therefore I believe crafting can be a peaceful process, which still allows you to express your opinion. We used our hands and our whole body a lot during Asylstafetten. When you do this kind of march, you encounter some very rough situations – everything from deportation of your friends to threats and attacks by opponents. In this sense, it becomes more important to show each other love and care, in order to find the strength to go on. In such a situation, through the act of patting someone’s shoulder the hands become a tool for affection and strength. I thought this was very important. When we were outside of the Migration Board’s office in Norrköping for example, we also used our hands in order to be heard – by clapping our hands, playing the drums, and holding our hands high to show strength. Through our bodies, we released energy and frustration.

1. Deming, Barbara. *Revolution and Equilibrium*. New York: Grossman, 1971. p, 207

motståndare: ”Ju mer de verkliga problemen dramatiseras, och kampen lyfts över det personliga, desto mer kontroll vinner de fredliga rebellerna över sin motståndare. För de kan på en gång avbryta allt för honom, och göra det omöjligt för honom att agera inom systemet som vanligt, och att dämpa sin respons mot detta [...] De har så att säga två händer på honom – den ena som lugnar honom, och får honom att ställa frågor, samtidigt som den andra får honom att röra på sig.”¹ För mig kan hantverk vara praktiken av två händer, av ett kritiskt undersökande och kreativt skapande, som tillsammans blir ett kompletterande verktyg till våra andra politiska verktyg som vi behöver för att ta oss an vår tids stora frågor.

Linda: Jag ser en viktig koppling till icke-våld – möjligheten att använda kroppen utan att använda våld.

Kajsa: En diskussion kan bli väldigt hätsk där ord står mot ord, jag tror därför att hantverk kan fungera som en fredlig process där det ändå går att uttrycka sina åsikter. Vi använde händerna och hela kroppen mycket under Asylstafetten. När man gör en sådan här vandring och utsätts för väldigt jobbiga situationer – allt från utvisningar av vänner till att bli hotad och attackerad av motståndare längs vägen – då blir man tvungen att visa ömhet för varandra för att orka gå vidare. Där blev händerna ett redskap för att förmedla ömhet och på så sätt ge varandra styrka, genom en klapp på axeln. Det tyckte jag var jätteviktigt. När vi var utanför Migrationsverket i Norrköping använde vi händerna mycket för att höras genom att klappa

1. Deming, Barbara. *Revolution and Equilibrium*. New York: Grossman, 1971. p, 207 ; “The more the real issues are dramatized, and the struggle is raised above the personal, the more control those in nonviolent rebellion begin to gain over the adversary. For they are able at one and the same time to disrupt everything for him, making it impossible for him to operate within the system as usual, and to temper his response to this [...] They have as it were two hands upon him—the one calming him, making him ask questions, as the other makes him move.”

Otto: Hands are used politically, but feet are also used. Very simple examples could be Gandhi's sandals or a fascist's marching boots. As George Orwell writes in 1984: "If you want a picture of the future, imagine a boot stamping on a human face — forever."² My guess is that for an event like Asylstafetten, which was a walk to Stockholm, the feet are undoubtedly the political vehicle that resonate with the cause, as moving the body into other territories reflects the issue of seeking asylum or shelter. But I guess one could have used methods to also take on the issues of the hands. Hands are also producers and their actions can trespass too (invade other bodies, lock-pick into the domains of power, or attack/smash the icons of exclusion or domination, etc.). Traditionally crafts have been addressed from the perspective of production or industriousness, but the history of crafts is also a history of the "dark crafts"; the crafts of trespassing, forgery, counterfeiting, producing gold, drugs, weapons and booze. So the hands are political tools, they both weave the social fabric and rip it apart. They both produce and destroy wealth and communities.

Frida: Often I consider that the designation of crafts is something innocent and not politically loaded. But I would claim that there is no neutrality or autonomy in craft – making craft is also a social practice that excludes bodies, by means of, who can own, make, or act through crafts. I am referring to the craft carried up by institutions such as schools and museums. Speaking from my own experience, looking at the Lilli Zickerman inventory (1910 -1932) showed me that what I first believed to be an inferior practice could actually be seen and applied as the opposite; both contemporary and in past times. Zickerman (1859-1949) was one of the founders of the first crafts associations in Sweden, the

2. Orwell, George. 1984: A Novel. Signet Classic, 2003.

händerna, trumma och hålla upp händerna för att visa styrka. Genom kroppen frigav vi energi och frustration.

Otto: Händer används politiskt, men också fötter. Väldigt enkla exempel kan vara Gandhis sandaler eller de fascistiska kängorna. Som George Orwell skriver i 1984: "Om du vill ha en bild av framtiden, föreställ dig en känga som trampar på ett människoansikte – för alltid."² Min gissning är att i ett event som Asylstafetten, där vi vandrade till Stockholm, blir fötterna självklart det politiska färdmedlet, som återspeglar dess syfte genom att förflytta kroppen till andra arenor eller territorier, och på så sätt belysa frågan om att söka asyl eller skydd. Men jag antar att en också kunde ha använt metoder för att på liknande sätt ta sig an frågor som rör händerna. Händer är också skapande och deras handlingar kan också överskrida (inta andra kroppar, eller dyrka upp låset till maktens domäner, eller attackera/krossa symbolerna av exkludering eller dominans, o.s.v.) Traditionellt sett har hantverk beaktats ur perspektiv som produktion eller strävsamhet, men hantverkets historia är också en historia av "mörkt hantverk", av överträdelse, bedrägeri, förfalskning, guldproduktion, vapen och sprit. Så händerna är politiska redskap, de både väver det sociala tyget, och sliter det i stycken, producerar och förstör förmögenhet och gemenskap.

Frida: Ofta betraktar jag identifiering av hantverk som något oskyldigt och inte som något politiskt laddat. Men jag vill påstå att det inte finns någon neutralitet eller autonomi i hantverk – att skapa är också en social praktik som exkluderar kroppar, genom vem som kan äga, skapa, eller agera genom hantverk. Jag syftar på hantverk som bärs upp av institutioner såsom skolor och muséer. Min erfarenheter

2. Orwell, George. 1984: A Novel. Signet Classic, 2003 ; "If you want a picture of the future, imagine a boot stamping on a human face — forever."

Svensk Hemslöjd (1899). The aim of the association was and still is, to preserve and protect crafts as cultural heritage. Crafts were and are seen as a genuine practice; and often highlighted as a tradition, as authentic and of particular interest to be preserved. The crafts became an example for a given time and space. Practitioners may therefore represent a primordial rootedness, regarded as genuinely Swedish, and strengthening a nationalistic scene. I can see how it is being used today and will give you an example. In the policy of culture of the Swedish Democrats Party, you can find words pointing to many of the concepts that I have mentioned before, such as “protect”, “centre”, “rootedness”, which are put in connection with a particular “tradition”. Working with the archive led me to think that various crafts are linked to the idea that a nation has a particular way of doing things, and that this association is further connected to that nation’s particular aesthetics.

Nm.Sai: I believe that when feet and hands come together in such a march and they are equally important. They come together because it is the feet that take us on the walk, on the move, towards a goal; but they also take us towards others making us hold each other’s hands, clapping and chanting slogans.

M&M: Then one can say that by using hands and feet during the march, the notion of occupation becomes important in two aspects: the occupation of space and the occupation of the body. We kept these organs occupied in order to occupy parts and moments that are not regularly or ordinarily reclaimed by participants in the march – i.e. occupying lands, farms, streets, forests and squares during this month. But also, what does this occupation of the body mean for the individual?

Veronica: If my hands are occupied with something, it becomes easier

att arbete med Lilli Zickermans inventering (1910-1932) visade mig att vad jag först trodde var underordnad praktik i stället kunde bli sedd som motsatsen, både i nu- och dåtid. Zickerman (1859-1949) var en av grundarna av den första hantverksföreningen i Sverige, Svensk Hemslöjd (1899). Föreningens mål var och är fortfarande att bevara och skydda hantverk i form av kulturarv. Hantverk är och har varit betraktat som en genuin praktik och har ofta lyfts fram som en tradition och som något autentiskt av särskilt intresse att bevara. Hantverk blir ett exempel för en specifik tid och plats. Utövare kan på så sätt representera ursprunglighet, något genuint svenskt, och stärka den nationella konstscenen. Jag kan se hur det används idag och jag ska ge er ett exempel. I Sverigedemokraternas kulturpolitik kan du hitta ord som pekar på många av de koncept jag tidigare nämnt, såsom ”skydda”, ”center” och ”rotad”, som där kopplas till en särskild ”tradition”. Arbetet med arkivet ledde mig till tanken att olika hantverk är länkade till idén om att en nation har ett särskilt sätt att göra saker på, och att den här associationen i sin tur är kopplad till nationens särskilda estetik.

Nm.Sai: Jag tror att händer och fötter förenas i en sådan här marsch och båda spelar en lika viktig roll. Föreningen sker genom att fötterna tar oss med på vandringen och de håller oss i rörelse under vår strävan mot målet – samtidigt är det fötterna som för oss mot andra så att vi kan ta varandras händer, klappa och skrika ut slagord.

M&M: Så genom att använda händer och fötter under vandringen kan vi säga att idén om intagande och tanken om sysselsättning blev viktig - intagandet av rum och sysselsättningen av kroppen. Under den här månaden höll vi händer och fötter sysselsatta för att kunna inta platser och ögonblick som vanligtvis inte intas av vandringens deltagare

for me to think. I don't know exactly why. Physical activity makes me relaxed somehow... it is almost a bit magical, but that is how it works. I have worked with children and witnessed how crafting enables conversations in a totally different way; conversations that wouldn't have been possible had they only happened around an empty table.

Gabriella: When creating a conversation I think that it can be helpful to keep the hands occupied. It feels as if things in your head become clearer that way. Maybe all the unsorted garbage in your brain is transmitted to something concrete and processed through your hands, and thereby leaving space for clearer thinking.

Abbas: Crafting occupies your habits of thinking and makes you think in other directions. It also gives you interesting views on ecology, for example how learning and the recycling of materials can inform us about environmental and ecological matters. This goes towards politics as well; that these formations of material to occupy, to communicate, to learn and to be informed about – for example a world without borders – is a politics that craft has possibility to make.

Kajsa: The origami was something we did when we could and when we had time. My strongest memory is from one night in Värnamo. It was the same day we were told that a date was set for our friend Masoud to be deported. Everyone was really upset and couldn't sleep, or didn't want to. There were about ten people sitting on the floor massaging each other, and about five of us were folding origami. Mostly we were making hearts and birds. To sit there and fold paper created some kind of peaceful feeling within the group, being committed to a task, concentrating on folding straight lines. Maybe it was because we allowed the movement of our brain

– gårdar, vägar, skogar och torg. Och samtidigt, vad betyder den här typen av sysselsättning av kroppen för individen?

Veronica: För mig är det så att om mina händer är sysselsatta så tänker jag väldigt bra. Jag vet inte riktigt varför det är så. Det är som att man slappnar av under en fysisk aktivitet... det är lite magiskt nästan, men så fungerar det. Jag har jobbat en del med barngrupper och sett att hantverk möjliggör samtal på ett helt annat sätt - samtal som inte hade varit möjliga om de bara hade skett direkt vid ett bord.

Gabriella: I skapandet av samtal tror jag att det kan underlätta att sysselsätta händerna. Det känns som att det blir enklare att få saker klarare eller tydligare genom det. Kanske är det så att skräp i hjärnan överförs till något konkret som bearbetas med händerna, vilket gör att huvudet kan tänka klarare.

Abbas: Hantverk kan sysselsätta dina invanda tankebanor och få dig att tänka på ett nytt vis. Det ger dig också intressanta insikter om ekologi, om hur lärande och återanvändning av material kan ge oss kunskap om miljö- och ekologifrågor. Även detta gränsat till politik, på så vis att de här materiella formationerna kan sysselsätta, kommunicera, lära och informera om exempelvis en värld utan gränser. Det är politik som möjliggörs genom hantverket.

Kajsa: Origamin var något som vi gjorde när vi hade tillfälle och tid. Mitt starkaste minne var när vi var i Värnamo en natt och precis hade fått besked om en väns, Masouds, deportationsdatum. Alla var ledsna och kunde, eller ville inte, sova. Det var ungefär tio stycken som satt och masserade varandra på golvet, och några av oss vek origami. Det vi framförallt vek var hjärtan och fåglar. Att sitta och vika ingav ett slags lugn; att gå in i en uppgift, att koncentrera sig på att

to be release into our hands some kind of energy. It almost becomes spiritual; you force your brain to stay still in order to be able to complete the piece.

Nm.Sai: Individuals can only occupy a very limited place, while Asylstafetten can occupy places and moments that one individual cannot. The crowd can be engaged in more places with more people and of course it depends on how many we are. It is obvious that the more we are, the more spaces we can engage with. Makings and crafts here can become a sort of help to extend this engagement. If Asylstafetten engages and occupies many places, making and crafting workshops can extend these occupations and engagement.

Frida: I think of Chantal Mouffe, who in the text “Artistic Activism and Agonistic Spaces”³, wonders whether resistance movements or artistic practices can be a way to create opposition and have a decisive role in a society where the gap between culture and advertising has become blurred; and where culture has become a necessary part of capitalist production. She tries to describe artistic practice as an antagonist, but also as an antagonist who has “lost” her position as a radical critic of power. But the important part is to accept that there are several centres and several players. This antagonistic model will try to reformulate the existing order to install another form of subjectivities. The antagonist is a player, whose goal is to try to occupy a public space and reformulate the centres through their occupation. The making, crafts and know-hows can create this occupation and counter-site. Mouffe chooses to describe an artistic practice, which aims to reformulate a center so as to “disrupt the smooth image”. Asylstafetten did “disrupt the smooth

3. Mouffe, Chantal. “Artistic activism and agonistic spaces.” Art & Research 1.2 2007, p.1-5.

få till raka linjer. Kanske för att man låter rörelsen i hjärnan gå ut i händerna, det blir något själsligt, någon energi som åker ut och man tvingas rensa, tvingas stilla hjärnan för att kunna hänge sig åt uppgiften.

Nm.Sai: En individ är väldigt begränsad när det kommer till att inta en plats, men Asylstafetten kan inta platser och tillfällen som en enskild individ inte har tillgång till. Gruppen kan inspirera till engagemang på fler platser med fler människor - självklart beroende på hur många vi är. Det säger ju sig självt, att ju fler vi är, desto fler rum kan vi interagera med. Skapande och hantverk kan här bli ett slags verktyg för att utöka engagemanget. Om Asylstafetten engagerar och intar många platser, så kan skapandet och hantverket bidra till att det här engagemanget sprider sig och att fler platser och rum intas.

Frida: Jag tänker på Chantal Mouffe, som i sin text ”Artistic Activism and Agnostic Spaces”³, undrar huruvida motståndsrörelser eller konstnärligt utövande kan vara en väg för att skapa opposition, och spela en avgörande roll i ett samhälle där glappet mellan kultur och reklam har börjat suddas ut, och där kultur har blivit en nödvändig del av kapitalistisk produktion. Hon försöker beskriva konstnärligt utövande som en antagonist – men en antagonist som har ”förlorat” sin position som en radikal maktkritiker. Det viktiga är dock att acceptera att det finns flera scener och flera utövare. Den här antagonistmodellen försöker omformulera den rådande ordningen för att skapa en annan form av subjektivitet. Antagonisten är en utövare, vars mål är att ockupera allmänna rum och omforma dem genom sitt intagande. Skapandet, hantverket och kunskapen kan lägga

3. Mouffe, Chantal. “Artistic activism and agonistic spaces.” Art & Research 1.2 2007, p.1-5.

image” that day in July, by marching in the summer tourist atmosphere of Gränna, participating in a Zumba dance class, making a nylon stocking flower or a paper origami, screening a film from the march and handing out folders saying, “we have to take stories seriously”.

M&M: So this takes us back to the discussion of crafts and politics. If we argue that craft occupies hands, bodies and consequently places, spaces and time; while at the same time carrying the risk of violence, but also the capability of non-violent counter-practices; and that it is an embodied practice that makes us reflect on our time’s issues, then craft is a political matter already. Because it is about capabilities and possibilities that can be enacted in directions that go beyond the status quo and also disrupting the “smooth image” of now.

Gabriella: Working with something tangible enables you to analyse and reflect on things. Everything that has to do with people and the society, almost everything we do in life in order to improve things and make them work, we do based on our view on what is right. Crafting or creating in general is a tool that helps us understand what we want to improve.

Nm.Sai: Here, I understand politics as something that affects people, that brings about change, and makes a difference. Since asylum issues are highly political issues, arts and crafts can replace protests. What happened in Södertälje in terms of workshops for instance, can be a protest as much as walking and marching protests and demonstration. Walking and making, to me, would achieve the same goal. As long as the status quo in politics continues, arts and crafts continue to exist and resist against it.

Kajsa: I liked the idea of the faces of silk paper, it felt like as if

grunden för den här ockupationen och motståndsplatsen. Mouffe väljer att beskriva ett konstnärligt utövande som har som mål att omforma centrala rum för att kunna ”disrupt the smooth image” (störa den släta bilden). Asylstafetten ”rubbade den släta bilden” den där dagen i juli, genom att marschera genom sommarturismens atmosfär i Gränna, delta i en zumba-lektion, skapa nylonstrumpblommor eller utföra origami, visa en film från marschen och dela ut flygblad där det stod; ”vi måste ta historier på allvar”.

M&M: Det här tar oss tillbaka till diskussionen om hantverk och politik. Om vi hävdar att hantverk håller händer och kroppar sysselsatta och därigenom intar platser, rum och tid – att det på en och samma gång innebär en risk för våld och fredliga motrörelser, och att det är en förkroppsligad praktik som får oss att reflektera över vår tids problem – då är hantverk politiskt. För det handlar om förmågor och möjligheter som kan ta nya vägar för att nå bortom status quo och som störa den ”släta bilden” av nuet.

Gabriella: Att jobba med någonting konkret, är ett sätt att analysera och reflektera kring saker och ting. Och allt som har med människor och samhälle att göra, nästan allt vi gör i livet för att saker ska fungera och för att förbättra något, gör man ju utifrån det man tror är rätt. Att ta hjälp av hantverk eller skapande generellt gör att det blir lättare att förstå vad det är vi vill förbättra.

Nm.Sai: Jag förstår politik som något som påverkar människor, som bidrar till förändring och gör skillnad. Eftersom asylfrågor är en högst politisk fråga, kan skapande och konstutövande utgöra en form av protest. Workshopparna i Södertälje kan till exempel vara lika mycket en protest som det är att vandra. Att gå och att skapa kan, tror jag, leda till samma mål. Så

there was a very deep thought behind it. On the one hand, I interpreted it as a way of showing everyone's uniqueness, on the other hand, it related to erasing of our identities. The silk paper showed a face, but without all the specific details there was only silk paper. Even if we are all unique, we are all equal. When I was lying there and someone was putting silk paper over my face it felt really nice, like a massage. But I also noticed how everyone really dedicated themselves to fulfilling the task in a soft and gentle manner so as not to break the paper or poke someone in the eye. We were very quiet and concentrated, with a bit of laughter in the background. The atmosphere was easy, but at the same time there was a strong concentration. On my paper I wrote "together we are strong" and I asked a friend to write the same in Dari. I think something in me wanted to say, "this is me, but at the same time, this is us".

M&M: But don't you think that these masks were somehow problematic in terms of political intervention? If we think of Levinas and his ideas on the "face of the other"⁴, that the recognition and ethical commitment comes from the face of the other that makes us understand ourselves, then masking these faces can be problematic. Is the placing of individuals into a category or a population, in order to ignore them, not the same thing?

Miro: I don't see it as if we were actually making masks, but casts or imprints in paper of the faces of people present in Södertälje City that day. By gently touching the face of another person and allowing yourself to be touched as well, through the thin paper, there is this wordless connection between people. By making this cast/imprint you offer someone something valuable; your complete attention and time. This is for me

4. Levinas, Emmanuel. "Totality and infinity." The Hague: Nijhoff, 1960.

länge den etablerade politiken inte ändras kommer hantverk och konst fortsätta att finnas också, och fungera som ett motstånd mot den.

Kajsa: Jag tyckte om idén med att göra ansikten av silkespapper, jag upplevde att det låg en väldigt djup tanke bakom. Jag tolkade det som ett sätt att visa att vi alla är unika - samtidigt blev det en slags identitetsutsuddning i och med att silkesansiktena inte visade specifika detaljer – det fanns ingen hudfärg, utan bara silkespapper. Även om vi alla är olika, är vi lika mycket värda oavsett. När jag låg där så kände jag, dels att var det skönt, som massage. Men man märkte också hur alla blev väldigt försiktiga, och fokuserade. Jag upplevde att alla gav sig hän till att verkligen fullfölja uppgiften, och att göra det ömsint för att inte ta sönder pappret eller sticka varandra i ögonen. Vi var väldigt tysta och koncentrerade, men med lite skratt i bakgrunden. Det var en lättsam stämning samtidigt som koncentrationen var stark. Jag skrev på mitt papper "tillsammans är vi starka", och så bad jag en vän skriva samma mening på dari. Någonstans i mig ville jag visa "det här är jag och samtidigt är det här vi".

M&M: Men tycker du inte att de här maskerna på något sätt var problematiska som en politisk intervention? Om vi tänker på Levinas idé om "den andres ansikte"⁴ – att igenkänning och etiska åtaganden kommer från den andres ansikte och att det är det som får oss att förstå oss själva – kan maskerna av ansikten bli problematiska. Är det inte samma sak som att göra individer till en kategori eller befolkning, för att sedan kunna ignorera dem?

Miro: Jag ser det inte som att vi skapade masker, utan avgjutningar eller avtryck av människornas ansikten, av de som var

4. Levinas, Emmanuel. "Totality and infinity." The Hague: Nijhoff, 1960.

a most generous gesture. It is a simple thing, but I believe it makes a difference. I wonder if it would be possible to do this act and still keep your distance from another individual. Different people, with different appearances and from different backgrounds, participated in this event. But people's facial features were erased to an extent that you could hardly see the difference between them in the casts/imprints. I would like to relate to Jean-Luc Nancy's *Being singular Plural*⁵; that there is no being, without being with. In my interpretation, this means that we are all different, and in this, we are all the same. This can be a humble, but very political thing.

Ali: For example, I myself did not think of politics that much when I started. My idea was to walk from here to Stockholm and talk to people about my problems. I did not think politically at all. I did not know that I used to be undocumented because of the arbitrary policies Sweden has towards asylum seekers. For me, Asylstafetten was initially just an act of walking, kind of like doing sports, but gradually it transformed into a political concept. If we can think of walking as a political project, as it became for me, then making things can be political too. For example, the nylon stocking flowers and origami that Frida and Abbas made in Gränna. That does not look political at first sight, but when they make such things and write messages about people who are detained in detention centres on them, or send them to detention centres, you start thinking and questioning why these flowers should carry such a messages and why you should send them to detention centres. One might answer that it is because many asylum seekers are locked up in such detention centres around the country, and one can continue by asking why asylum seekers are detained in these places.

5. Nancy, Jean-Luc. *Being singular plural*. Stanford, CA: Stanford UP, 2000.

närvarande i Södertälje Centrum den dagen. Genom att försiktigt röra vid någon annans ansikte och att tillåta sig själv att bli berörd genom tunt papper, så uppstår en slags ordlös samhörighet mellan människor. Genom att skapa den här avgjutningen/avtrycket så erbjuder du någon annan något värdefullt, din fulla uppmärksamhet och tid. För mig är det en oerhört generös gest. Det är något enkelt, men jag tror att det gör skillnad. Och, jag undrar om det är möjligt att utföra det här och ändå behålla distansen till den andra individen. Olika människor, med olika utseende och olika bakgrund, deltog i det här eventet. Men människornas ansiktsdrag suddades ut så till den grad att du nästan inte kunde urskilja någon skillnad mellan dem i de här avgjutningarna/avtrycken. Jag skulle vilja dra en parallell till Jean-Luc Nancy's *'Being singular Plural'*⁵; att det inte finns någon existens, utan samexistens. I enlighet med min egen tolkning av den här idén skulle jag vilja argumentera för att vi alla är olika, och genom detta är vi alla lika. Det här kan vara en ödmjuk, men väldigt politisk handling.

Ali: Till exempel så tänkte jag inte så mycket på politik när jag började. Min idé var att gå från Malmö till Stockholm och prata med människor om mina problem. Jag tänkte inte politiskt alls, för jag visste inte att jag tidigare varit papperslös på grund av den godtyckliga politik Sverige för mot asylsökande. För mig var Asylstafetten bara en vandring, nästan som en sport, men gradvis förändrades det till ett politiskt koncept. Om vi kan se vandringen som ett politiskt projekt, då kan skapandet också vara politiskt. Ett exempel är nylonstrumpblommorna som Frida och Abbas gjorde i Gränna. Vid en första anblick verkar det inte särskilt politiskt, men när de skapar dem och börjar skriva meddelanden på dem som handlar om människor som sitter

5. Nancy, Jean-Luc. *Being singular plural*. Stanford, CA: Stanford UP, 2000.

These chains of questions are political already. These things, more than other things, give us the possibility to think and question. Why using nylon stockings? Why flowers? Why writing something on them? Why sending them? It is these material possibilities that make questioning and thinking possible for us and for others. On another level it also gives the possibility of teaching. Some people might know more about asylum policies than others, but they do not know how to communicate his or her knowledge. Then, making these things give them a chance to talk about these issues through in a more tangible and graspable manner. The first important thing is to make and formulate questions.

Frida: The participants were instructed to make a nylon stocking flower or a piece of origami from the nylon or paper and write a story on the flower, or dedicate it to someone who was not included or who was deported or detained in a detention centres. These instructions entailed a hands-on strategy that, by providing a common space through the workshop, facilitated the sharing of experiences and testimonies of exclusion. Testimonies, by definition, do not have to be verbal discussions or complete stories that are logically formulated; neither do testimonies of exclusion have to lead to a full understanding of an experience. Instead, I would regard them as something shared, felt, and "out there". In that sense testimonies become a political act.

Abbas: The political change in what I did regarding origami, is based on what origami does in terms of gathering and bringing people together to talk and discuss, to listen to each other's stories, and to get to know each other. This type of crafting creates an encounter, not in the prepared and planned space of a workshop, but where and when no one is expecting to be participating in a workshop. I was approaching people

i förvar och sedan skickar dem till förvaren, så börjar man fråga sig varför man skickar dem dit. Då kanske någon svarar "för att det finns så många asylsökande i förvar runtom i landet", och då fortsätter man att fråga varför asylsökande är inlåsta på dessa platser. Dessa frågekedjor är politiska. De här sakerna, mer än andra, ger oss större möjlighet till eftertanke och ifrågasättande. Varför nylonstrumpor? Varför blommor? Varför skriva något på dem? Varför skicka dem? Det är tack vare det materiella som frågeställningar och tankar blir möjliga för oss och för andra. Det materiella ger oss också en möjlighet att lära ut saker. Någon kanske vet mer om asylpolitik än någon annan, men vet inte hur den ska bära sig åt för att kommunicera sin kunskap till andra. Då ger skapandet en chans att prata om det här ämnet med hjälp av något mer konkret och greppbart. Men det viktigaste av allt är att formulera frågor.

Frida: Deltagarna fick instruktionen att skapa en nylonstrumpblomma eller origami av nylon/papper och skriva en berättelse eller tillägna blomman någon som inte var inkluderad. De här instruktionerna innebar en praktisk strategi som, genom att workshopen bistod med ett gemensamt utrymme, underlättade utbytet av erfarenheter och vittnesmål om exkludering. Vittnesmål behöver inte per definition vara en verbal diskussion eller hela berättelser som är logiskt formulerade. Vittnesmål om exkludering behöver inte heller leda till full förståelse för en erfarenhet. Istället skulle jag se dem som något som många delar, känner och som finns "där ute". I den bemärkelsen blir vittnesmål en politisk handling.

Abbas: Den politiska förändring som vi åstadkom med origami, är baserad på vad origami kan göra genom att samla människor till diskussion, till att lyssna på varandras berättelser och

with my skills, asking them if they wanted to learn origami. Then, while teaching them, I was making something for them which they could give, or teach, to someone else. This has enabled me to talk to many people whom I had not seen before, and I guess it enabled those people to also talk to other people during the march. I have also used this as a way of leaving traces of those who stood up for their rights and for the rights of other asylum seekers, migrants, and refugees by giving these origami objects to local inhabitants, reporters and journalists, and those who gave us shelter during the walk. This plays a role of remembrance, which to me sounds very strong and effective. I think it has a strong effect. To me, this is the political effect of craft.

Otto: If you have the ability to repair, fix or make something in your life, you also have a choice you did not have before. It is a micro-freedom. Most importantly, it is very hard to control for those in power. Who controls abilities, who has access, who is allowed to do what, and what possibilities and freedoms can come out of our capabilities to engage with the world hands-on is at the heart of the politics of craft.

lära känna varandra. Den här typen av hantverk skapar ett möte, inte i form av den planerade och organiserade platsen för en workshop, utan där och då ingen förväntar sig delta i en workshop. Jag närmade mig människor genom mina kunskaper om origami och frågade dem om de vill lära sig. Sedan vek jag något åt dem, samtidigt som jag lärde ut något som de i sin tur kunde ge eller lära ut till någon annan. Det här gjorde det möjligt för mig att prata med någon som jag inte hade mött förut, och jag tror att det även gjorde det möjligt för andra att prata med varandra under vandringen. Jag har också använt detta som ett sätt att lämna spår efter de som stod upp för sina rättigheter, och för andra asylsökandes, immigranternas och flyktingarnas rättigheter, genom att ge dessa origamivikningar till lokala invånare och journalister och till dem som gav oss tak över huvudet under vandringen. Här representerar origamin ett minne, vilket för mig känns väldigt starkt och effektivt. För mig är det detta som är hantverkets politiska effekt.

Otto: Om du har förmågan att reparera, fixa eller skapa något i ditt liv, så har du även ett val som du förut inte hade. Det är en mikro-frihet. Och viktigast av allt: det är svårt för de som har makten att kontrollera denna lilla frihet. Därför är jag intresserad av hantverkets politik – av vem som kontrollerar den, vem som har tillgång till den, vem som tillåts göra vad och vilka möjligheter och vilken frihet som kan uppstå ur vår kapacitet att praktiskt engagera oss i världen.

“To Make Makes One Think”

Christina Zetterlund

I met up with Asylstafetten on a sunny summer day in Södertälje, a town just a couple of walking days south of Stockholm. When the walkers arrived they were crossing a long sheet of paper. Before they stepped onto the paper, Miro was painting the walkers' feet. It became a beautiful rite of welcome where people were singing and clapping. While walking across, the paint left footprints on the paper. Soon it was filled with footprints in different colours. Through Miro's making, the long walk was given a poetic materiality by visualising the participants' feet on the paper. It was there for everyone to see. A document that would last was created with paper and paint as material, and with feet and the walking body as tools. It recorded a long march of political discourse questioning nationality and asylum politics.

During the evening I noticed that some of the walkers had really bad sore feet. It was evident that the long walk had taken its toll on the walkers, leaving imprints of the experience on their bodies. The body that, as Linda puts it, is closely linked to oppression where some bodies and bodily experiences are privileged, whereas several others are controlled, detained and deported. It is, as Linda says, suitable to work with the body in order to form discussions about this relation. Through the Asylstafetten workshops, making has become a vehicle for achieving something difficult; to engage people that they did not know in complicated matters. Making by hand. The hand that greets, the hand that fights, the hand that resists violence. It is a bodily making of communication in relation to other bodies. Here, it is not the solitary maker alone who is practicing and refining a skill. Rather, crafting is used as a platform for political discourse.

“Att skapa får oss att tänka”

Christina Zetterlund

En sommarkväll mötte jag upp Asylstafetten i Södertälje, som ligger ett par dagars vandring söder om Stockholm. När vandrarna kom fram fick de gå över ett långt pappersark. Innan de gick över pappret så målade Miro vandrarnas fötter. Det blev till en vacker välkomstritual där människor sjöng och applåderade. När de gick över arket, lämnade de fotspår på pappret som snart fylldes av fötter i olika färger. I Miro's verk blev vandringen en poetisk materialitet genom visualisering av deltagarnas fötter på papper. De var där för alla att se. En bestående dokumentation skapades av papper och färg som material, och med fötter och den vandrande kroppen som verktyg. Den vittnade om en lång marsch av politisk diskussion som ifrågasatte nationalitet och asylpolitik.

Under kvällen lade jag märke till att några av vandrarna hade såriga fötter. Det var uppenbart att den långa vandringen hade satt sina spår och lämnat avtryck av erfarenheten på deras kroppar. Kroppen, som Linda uttrycker det, är starkt kopplad till förtryck där vissa kroppar och kroppsliga upplevelser är privilegierade medan andra är kontrollerade, frihetsberövade och deporterade. Precis som Linda säger, så är det relevant att arbeta med kroppen i syfte att forma diskussion om denna relation. Genom Asylstafettens workshoppar har skapande blivit ett sätt att åstadkomma något svårt; att få okända människor att engagera sig i komplexa frågor. Att skapa för hand. Handen som hälsar, handen som kämpar, handen som motstår våld. Det är ett fysiskt skapande av kommunikation i relation till andra kroppar. Här är det inte den ensamma utövaren som själv praktiserar och förfinar sin färdighet. Hantverkandet blir snarare en plattform för politisk diskussion.

Togetherhness is what marks the Asylstaffetten making.

Learning how to make is a form of interaction, a communication between instructor and student. It is a process that can be silent: you follow with your hands and your eyes. Nm.Sai describes the communicative potentiality of making as “when there is no common language between two persons, they might be able to understand each other through these crafts and makings”. Making is talking, yet it allows for silence and contemplation, which was a necessity as the walk collected and voiced difficult experiences.

It was not only the bodily making that was creating discourse in the workshops. The materials that participated in the workshops were not just silent backdrops but were chosen carefully to contribute to the conversation. Frida’s nylon stocking flowers contained a conversation about women’s liberations and were given names such as Blue and Red stockings. The fake flower being a craft that, despite being a widespread practice, seldom has been feeling the warmth of national institutions. Making flowers was, according to governmental reports recording nomadic lifestyles in the beginning of 20th century, a prevalent practice among the Travellers community. Yet, this, or any craft of the recorded groups were not encouraged. They were not collected as something that would communicate the narrative of the nation in museums or in writing craft history. Another such craft was used by Otto in his workshop. Macramé, “a nomadic craft, a craft amongst sailors travelling between ports and sold to bring in extra money.” The participants in Otto’s workshop were to make decorations for key rings. Today, this is a technique that many children learn in after school care centers. That is, if you are among the lucky children in Sweden with the right kind of papers that would allow you to attend such activity. The key ring becomes, as Otto points out, a symbol for having access to something but also for not having access to something It talks about the one that is locked out with no key for access.

The Asylstafetten workshops were certainly answering Otto’s wish for taking the crafts far from a discussion about “heritage and art”.

Samhörighet är det som utmärker Asylstafettens skapande.

Att lära sig att skapa är en form av interaktion; en kommunikation mellan en instruktör och en elev. Det är en process som kan ske i tystnad, du följer med dina händer och dina ögon. Nm.Sai beskriver skapandets kommunikativa potential då han säger; ”[N]är det inte finns något gemensamt språk mellan två människor, så tror jag att de kanske kan förstå varandra genom de här hantverken”. Skapande talar men tillåter ändå tystnad och begrundan, vilket var en nödvändighet eftersom vandringen samlade och gav röst åt svåra erfarenheter.

Det var inte endast det fysiska görandet som skapade diskurs under workshopparna. Materialet som användes i workshopparna var inte enbart tysta kulisser utan noggrant utvalt för att bidra till konversationen. Fridas nylonstrumpsblommor innehöll en konversation kring kvinnors frigörelse som getts namn som Blue och Red stockings. Blommorna är ett hantverk som sällan upplevt värmen av nationella institutioner, trots att det varit en utbredd praktik. Tillverkning av blommor var ett vanligt förekommande hantverk bland resandefolket, enligt myndigheternas rapporter från början av 1900-talet som dokumenterade nomadisk livsstil. Ändå uppmuntrades varken skapandet av blommor eller annat hantverk som utfördes av dessa grupper. Det sågs inte som något som kunde kommunicera eller berätta något om nationen genom att få en plats i museerna eller i skrivandet av hantverkets historia. I sin workshop använde Otto ett hantverk av samma slag. Makramé, ”ett nomadiskt hantverk, ett hantverk bland sjömän som reste mellan olika hamnar och som såldes för att ge en extra inkomst”. Deltagarna i Ottos workshop skulle göra dekorationer till nyckelringar. Idag är det en teknik som många barn lär sig i skolan eller på fritids – eller det vill säga, om du är bland de lyckligt lottade barnen i Sverige som har de papper som tillåter dig att delta i en sådan aktivitet. Nyckelringen blir liksom Otto påpekar, en symbol för att ha tillträde till något men också för att inte ha tillträde till något. Den berättar om den som är uteläst och som saknar nyckeln som kan ge tillträde.

Instead it was made to be a platform for political discourse. Making became "a vehicle for civic engagement". Could one then say that making is radical? No! Making is as much something that conserves norms and enhances privilege. Today, in the face of the dire need of finding solutions for a sustainable production, local making is described as an option. People buy things that have not travelled. The ones with steadily increasing incomes, with the possibility of making consumer choices, are now paying extra for the knowledge of who made the product and with what materials. It is authentic, kind to nature and human kind. Yet, this is a discourse that happens at the same time as nationalism is rising and defending the domestic hand in relation to the foreign. It also coincides with increasing income gaps where a small group of people is having more money to spend on "authentic" and "qualitative" products. Still, making has potential for being radical, depending on the context where it is put to work. It can be used, as in the Asylstafetten workshops, to make radical discourse, to materialise structures, and to allow conversations to take place. Context allows making to be radical.

Asylstafettens workshoppar uppfyllde verkligen Ottos önskan att ta hantverket långt ifrån en diskussion om "kulturarv". Istället gjordes det till en plattform för politisk diskussion. Skapande blev "en plattform för samhällsengagemang". Kan vi då säga att skapande är radikalt? Nej! Skapande är lika mycket något som bevarar normer och förstärker privilegier. När vi idag befinner oss i det akuta behovet av att finna lösningar för en hållbar produktion, beskrivs lokal tillverkning som ett alternativ. Människor köper saker som inte har rest. De med ständigt ökande inkomster och med möjlighet att välja sin konsumtion betalar nu extra för kunskapen om vem som har tillverkat produkten och av vilka material. Produkten bör vara autentisk, skonsam för naturen och människan. Men detta är en diskurs som äger rum samtidigt som nationalismen formulerar ett försvar för den inhemska handen mot den utländska. Den sammanfaller också med ökade inkomstklyftor som innebär att en mindre grupp har mer pengar att spendera på "autentiska" och "kvalitativa" produkter. Ändå har görandet potential att vara radikalt, beroende på i vilken kontext det sker. Det kan användas som i Asylstafettens workshoppar för att skapa radikal diskurs, för att materialisera strukturer, för att låta konversationer ta plats. Kontexter möjliggör ett radikalt görande.

ASYL
STAFFETTEN
2013

Colophon / Kolofon

Editors / Redaktörer

Mahmoud Keshavarz & Maria Svensson

Translation / Översättning

Maria Svensson

Copy Editors Swedish / Korrekturläsare svenska

Emelie Larsson

Sofi Jansson

Lina Hällström

Copy Editors English / Korrekturläsare engelska

Lynn Pasterny

Erin Bonnar

Chris Dominey

Azaliah Mapombere

Fraser Simpson

Graphic Design / Grafisk form

Maryam Fanni & Mahmoud Keshavarz

Photo / Foto

www.asylstafetten.se

editors and participants in dialogue

Publication Studio Malmö, 2014

ISBN: 978-91-87577-06-2

www.asylstafettencraftspolitics.wordpress.com